

V.

3. 18251.

942

VEŠELI DAN

ali

Maticek se z^vení.

Komédia v 5 dělih.

W E S É L I D A N

ali

Maticek se ženi.

O s é b e.

—

BARON NALETTEL.

ROZALIJA, njegova gospá.

MATIČEK, grajšinski vertnar.

NEŽIKA, hišna.

TONČEK, učéneec na vakancah.

ZMEŠNJAVA, besédnik na sêlih.

ŽUŽEK, grajšinski kancelir.

BUDALO, njegov pisár.

JERICA, županova hčí.

JAKA, služabnik.

GAŠPER, délovec.

Brič.

Godci.

Kméčki fantje ino dekliči.

Zgodbe kraj je gorénsk grad, blizo néke vasi.

Pervo délo.

Hiša v gradu na pol pospravljena. Na srédi stoji vélik nasloniten stol. Matiček nékaj meri po tléh. Néžika stoji pred zerkalam (špéglam), slamnik popravlja ino rožo na njim.

Pervi nastòp.

Matiček, Néžika.

Mat. **D**evétnajst čévljev je dolgóst, širokóst pa šest ino dvajset.

Néž. Poglégj, Matiček, moj slamnik; takó le se mi bo hòlj podal, kaj nè?

Mat. Práv lepó; roža se ti tudi kèj lepó perlíči; tode še lépsi cvetè tvôjih lic roža v môjih očéh.

Néž. (*malo nazaj stopi*) Kaj pa mériš, ljubi moj?

Mat. Mérim, če bo za posteljo, ktéro nama je baron obljubil, dòsti prostora, ali ne?

Néž. Kaj tukej le bo stala?

Mat. Tukej bo naju prebivališe.

- Něž.* Ta ne bo péla, po nobèni cèni ne
Mat. Zakaj ne?
Něž. Žé za to, ker jest nočem!
Mat. Se li vendar smé véditi, zakaj ne?
Něž. Tudi to se ne pové!
Mat. Taka je le, kadar nas žénske
 svôje mréze vjamejo.
Něž. Tiho bodi!
Mat. Ali véš, Néžika, de jest zanapr
 ne bom več kertov lovil dôli p
 vértu. Ti se boš mogla z mar
 drugači obnašati. Od danes, tég
 dnéva, sim jest prvi hišni služal
 nik, ino tako rekoč baronov prij
 tel. Po tem ménim, boš vendar
 spoznala, de v célim gradu ni bol
 šiga kraja za naju, kakor tukej
 srédi med baronam ino med milostlj
 vo gospó. Kadar gospó po nôči, p
 stavim, šipati perčnè, in zvônček z
 pôje, tri stopinjice storiš — smùk! —
 ino notri boš. Kadar gospod mēr
 hoče, ino zvônček zapôje, dvakr
 skočim — smùk! — ino per nji
 bom.
Něž. Práv imaš! Kadar pa zjutrej zvôn
 ček zapôje, ino gospod tēbi dovè
 opravila da, tudi òn tri stopinjic

stori, smùk! — ino žé je per mòjih
vralih, trikrat skoçi, smùk! —

Mat. Kako to méniš?

Néž. Poslušaj!

Mat. Govòri za bòžjo voljo!

Néž. Naš baron se je lépih deklét tukej
okoli žé naveličal; òn bi se zdaj
rad lepó domá deržal; ali méniš,
per svòji gospé? Kaj pa dè! — Per
tvòji ženíci, ljubi moj Matiček!
Stariga Žužeka je najél, de bi me
na njegovo stran spravil.

Mat. Žužek! — prekléti Žužek! — če mu
jest réber ne polomim. —

Néž. Ali si kdàj mislil, de bo mène doto
dajal zavoljo tvòje službe?

Mat. Zakaj ne? Mène se zdi, de sim ven-
dar —

Néž. Oh, kakó so učèni ljudjé zabiti —

Mat. Pravijo takó.

Néž. Ali svét vendar ne verjame —

Mat. Svét je neumen.

Néž. Poslušaj me tedej. Naš baron ho-
če mène na skrivnim za-se kupiti,
ino ti bi vesélje imel, mu plajš der-
žati. — Ta misel ni celò takó nap-
čina, kaj méniš?

Mat. Žé mi čèlo poka od jéze.

Něž. Nič se mi ne praskaj po čêlu.

Mat. Zakaj ne?

Něž. Bi te utégnil kakšen bodéneec zbôsti.

Mat. Ti si vendar le porédna! — Kakó bi pa bilo, ako bi midva to réč drugači svila. Jest ga čem speljati, de bi on še takó zbrisan bil; tode dota mora pred v žépu biti.

Něž. Tù ga imaš le! denar ino golufija têbe skupaj deržità.

Mat. Baron misli mène golufati, mar naj jest njêga.

Něž. Se nič ne bojiš?

Mat. Kogá se bom néki bal? Kdor ne vaga, je brez blaga. (*zvônček zapôje*)

Něž. Gospá je žé na nôgah, snoč je djala, de hoče danes z mano nar prej govoriti.

Mat. To pa žé kàj poméni.

Něž. Moram iti; moj ostani, Matiček! To misli, kar ti je storiti.

Mat. Kaj žé grés? Nič práv ne spoznaš, kako grôzno te ljubim.

Něž. Kdaj boš jénjal, mène to od jutra do vezhéra praviti.

Mat. Kakor hitro ti bom tó od jutra do večéra skazovati môgel. (*Něžika stêče.*)

Drugi nastòp.

Matiček (sam.)

To je rés, déklica je ôna, de ga ji ni para! okrogla kakor igračica, perpravna, perljudna; to je vse živó, vse polno ljubézni ino ôgnja! — ino zraven téga še kakó pametna! — (*hodi sim ter tje, ino si roké mane*) — — Ha—ha—ha— ljubi moj baron, sva skupej? Zdaj še le umém, zakaj me tako visôko povzdvigniti hočete. Jest bi vam služil, vi pa môji ženici; jest bi vašo glavo krišpal, vi pa môjo; jest bi se za vašo žlahto trudil, vi bi pa za môjo skerbéli. Matiček, takó dèleč se ne boš dal zapeljati. — Ti pa! stari, lažnjivi lesjak! perliznjeni Žužek! têbe bom — kogá? — Matiček dôbro premisli! Tukej se ne smêš prenagliti. Ti jih moraš tako skupej spraviti, de si bodo êden drugimu rogé odbili. Nar préd moraš denar in Néžiko iméti; baronu kakšno drugo kost glodati daš; Žužeka pa dôbro namažeš.

Trétji nastòp.

Zmešnjava, Matiček.

- Mat.* **Ho!** ho! Gospod Zmešnjava, pri-serčni gospod, ste mar v svate prišli? — Véste li, de se žénim? — Nò, nò, me práv veselí.
- Zmeš.* Prijatelj, je sicer govorjênje od že-nitve, rés je; ali ne celò takó, ka-kor ti misliš.
- Mat.* Ta le, (*se na nos pokaže*) pogléjte ga, se žéni. Vi pa znate misliti ino go-voriti, kar koli vam je všéc.
- Zmeš.* Sva li samá? al naju nihčè ne sliši?
- Mat.* De boste celò sami, grém še jest.
- Zmeš.* Čakaj prijatelj malo, midva imava še nékaj posébniga govoriti. — Ti si pred trémi léti dôli pod Novim-méстам na Gohovim-gradu služil. Je rés, ali ne?
- Mat.* Rés.
- Zmeš.* Takó tudi na tistim gradu ključa-rico poznaš, po iménu Marijo Smré-karico?
- Mat.* V tréh létih sim tolikanj žénskih obrazov vidil; dôbro véste, de mi kar ni mogoče, se vsih spomniti.

Zmeš. Té nisi pozabil. Ali morebiti se boš saj tistih dvé sto kron spomnil, ktére ti je posodila.

Mat. Če mi jih je posodila, sim jih pa tudi zapravil. In nič se ložej ne pozabi, mém zapravljeniga denarja.

Zmeš. Posodila sub conditione expressa.

Mat. Nikár, po latinsko mi jih ni posodila.

Zmeš. To se pravi: z tém pristavkam, z to zavézo, de jih boš vèrnil, ino de jo boš vzél.

Mat. Takó! tista je pa druga; je kaj lépa?

Zmeš. Še precèj.

Mat. Mlada?

Zmeš. Per nar boljših létih, okoli štir-desetih.

Mat. Mesnata?

Zmeš. Redí se dòbro, ne bodi ji oponošeno.

Mat. Velika, majhna?

Zmeš. Čemú to prašanje? — Dòbro jo poznaš, nikar ne taji.

Mat. Za to, gospod žlahtni, kér vam ravno tako vošim, vzemite jo vi; vam se bo bôlj perlêgla; dolg ji pa za doto pustim.

Zmeš. Prijatelj! ne pozabi z kom govoriš. Tvôje zvijačine ti ne bodo nič pomagale.

- Mat.* Vém; če bi bil dohtar, bi mi žé kàj vèrgle.
- Smeš.* Zadôsti je praznih besedí. Ali jo plačas ino vzameš? — To te vprašam. — Poglégj, òna te še zdàj rada ima; pisala mi je, de naj to réč na tihama opravim; ako se pa raji pravici, kakor njéni dobroti vdaš, te imam tožiti, zdajci, per ti priči — Govôri, Maticék!
- Mat.* Poglégjte, ta réč se mora z jasno, trézno ino prebrisanó glavo prevdariti ino premisliti. Danes sim pa pijan, — pijan od vesélja, od ljubézni, kakor sléherni žénin. Poterpíte saj do jutrašnjiga dné.
- Smeš.* Fantalin, ti z mano norčuješ. Le čakaj, žé ti jo bom zasolil per zeléni mizí, de boš svoj živ dan Zmešnjavo pomnil!
- Mat.* Nikar se ne repéncíte, gospod žlahtni!
- Smeš.* Se bova zaslišala, per gosposki, ino še danes! ino še danes! (*hoče iti; per ti priči Néžika pride, ter zadej postoji.*)
- Mat.* Pojte z mano dôli na vèrt; vam bom dal dinje pokusiti, de se bote ohladili, sicer vam zna jéza škodovati. (*odideta.*)
-

Zheterti nastòp.

Néžika (sama.)

„*Se bova zaslišala per gosposki, ino še danes, ino še danes!* — Kaj to poméni. Je pa žé spét Zmešnjava kakšno zdražbo napravil. — Nič ne dé, jest se na svôjiga Matička zanêsem. On ima pamet in dóber jêzik. (*zažêne oblêko, ki jo ima naročji, na stol*) Zdàj sama ne vém, kaj tukej išem.

Péti nastòp.

Néžika, Tonček.

Tonč. (*pertêče*) **N**éžika, te vendar enkrat samo najdem, že dvé uri za tabo lazim. Oh! ti se boš možila, ino jest — grém v Ljubljano.

Néž. Zato, kér se bom jest možila, grész ti v Ljubljano, kakó je to?

Tonč. (*žalostno*) Néžika, baron mi je slovo dal.

Néž. Sèj niso še šolski jesenski prazniki minili; kakšno otročarijo si zopet napravil?

Tonč. Sej véš, Néžika, de danes zvečer pridejo godci k županovim; Jérici sim bil obljubil, z njo plésati, zato sim snoč dôli k nji stopil, de sva malo poskusila. Komaj jo dvakrat zasučem, kar pride stara županja, ino napové barona. Še nifim imel časa skriti se, je žé notri perropotal. Od jéze se je pénil, ko me je zaglédal. „*Pobêri se*“, je djal, „*presnéti paperk*“, ino še néko drugo besédo, tode me je povédati sram — „*pobéri se še danes iz té hiše, jutri pa iz grajšine*“; če ga milostljiva gospá, môja botrica, ne potolaži, sim zgubljen; môje oči ne bodo nikdar več takó sréčne, têbe viditi.

Néž. Mêne? Kaj mêne viditi? Ali je zdaj na mênì vèrsta? — Si se milostljive gospé žé navelícal? —

Tonč. Oh, Néžika! nikar me ne opomnuj; njé lepôta je ranila môje sercé; ali strah me spreletí, kadar zmislím, de jo ljubím.

Néž. Takó! zato se zdaj krog mêne sliniš, kaj nè? o ti serboritnek (*mu da en šnoberc*).

Tonč. Oh, ti si pač sréčna! cél dan jo

glédaš, cël dan z njo govoriš, sju-
trej jo oblačiš, zvečer pa slačiš —
od jeglè do jeglè — Néžika! dalje
mi ni misliti! — pa nékaj se še
opomnim — po svòji ljubézni, po
vsim, kar ti je drago, te prosim,
nikar mi ne odrêci —

Néž. Kogá?

Tonč. Ene podvéze od milostljive gospé.

Néž. Nesramnež gèrdi!

Tonč. Nar lépsi pésem, ki sim jo še le
skoval, ti dam za-njo. (*poklékne*) O,
dàj mi jo! kadar se bo môje sercé
v morju žalosti topilo, bo ta pod-
véza, ino zraven spomin môje Né-
žike —

Néž. Tiho bodi kvanta (*ga po ustih udari*).
Ljubi moj, koliko jih vendar imaš?
— K Jerici hodiš v vas, po milostljivi
gospé na skrivnim zdihuješ, za ma-
no si tudi žé slepariti jél. —

Tonč. Jest rés ne vém, kaj bo z mano. En
čas sim je sačélo vse po mênì
vréti; de le kakšno žénsko zaglé-
dam, mi žé sercé bije; de le besé-
dico ljubézen zaslišim, žé se od
žélje in vesélja trésem; kar mráz in
vročina me prevzameta. Včasi lé-

tam po hosti, kakor védomec, ter vpijem: „ljubim te“, pa ne vé m kogá; drévju, skalovju, oblakam ino vetrovam svôjo ljubézen razkladam. —

Néž. Bojim se, de boš še celò obnôril.

Tonž. Joj! (*zagléda barona, ter se skrije za stol.*)

Néž. Kaj ti je?

Šésti nastòp.

Néžika, baron, Tonček (skrit).

Néž. **■**Ma! (*zagléda barona, k stolu stopi, de Tončka perkrije.*)

Bar. (*bližej k nji stopi*) Néžika! ti nisi nič kàj dôbre volje; si sama z sabo govorila: tvôje sercé je gotovo nepokojno. Tode drugači ne more biti; zlasti pa v tém stanu.

Néž. Kaj zapovéste, milostljivi gospod? Kaj bi bilo, ko bi vas kdo per mênì najdel?

Bar. Bog obvari! — ali véš, de sim ti prijatel; de te rad vidim — pa kaj bom družih besedí iskal! — de te ljubim. Žužek ti je žé to povédal. Jest ti bom ob kratkim razložil, kar si voši môje sercé; poslušaj me! (*na stol séde.*)

Něž. Nič nočem slišati.

Bar. Le edino besedico. Sèj žé veš, de sim Matička čez vse svôje služabnike povzdignil; njêmu sim izročil tako rekoč, gospodarstvo svôjiga gradú, têbi pa svôjiga sercá.

Něž. Ne zamérite, milostljivi gospod! to ne bo nič — o, de bi govoriti sméla!

Bar. Govôri ljubka, dèrži se pravíce, ktero čéz-me imaš.

Něž. Jest nočem nikakoršne pravice čez vas iméti. Pustite me per miru; vas lepó prosim.

Bar. Govôri popréd.

Něž. (*jézna*) Žé ne vém, kaj sim hôtla rêči.

Bar. Od gospodarstva čez môje sercé je bilo govorjênje.

Něž. Vi mênì blago ponujate, ktéro ni vaše; sram vas bodi!

Bar. Kakó to misliš?

Něž. Svôje serzé, svôjo ljubézen ste svôji gospéj pred nébam in zemljó izročili; gospéj, ktéra vas je vrédna, ktere lepôti pod solncam ni enake, proti kteri jest — naj se lepolicím, kolikor koli hočem — še sénca nisim.

Bar. Ha! ha! ha! kaj nič družiga ni? — Ne zamérim ti, ljuba Néžika! Vi ljudjé od tvôjiga stanú imate še dovélj takih starih kvant med seboj, de móž ne smé druge žéne ljubiti, razun same svôje, ino tako dalje. Ali mi gospôda smo té muhe žé zdavnej popustili. Vesélje ino vžiték, Néžika, to je naša postava. Dokler me veselí svôjo žéno ljubiti, jo ljubim; kadar me pa več ne veselí, si druge poišem. Kaj bi se néki silil? Kamor sercé peljá, tam veljá. Ljubeznjiva môja Néžika, pri di danes zvečér dôli v gojzdèk, kô nec vèrta, kaj veljá, de ti bom vse muhe iz glave stépel.

Žuž. (zvunej govori) Ali ni gospod baron tukej?

Bar. Kdo je?

Néž. Jest, uboga sirota!

Bar. Pojdi vùn, in nikogar notri ne spusti.

Néž. Kaj, vas pa hočem tukej pustiti?

Žuž. (zvunej) Ni zdavnej, kar sim ga vidil notri iti; imam govoriti ž-njim.

Bar. Se nimam nikamor skriti? — pač, tukej za stol — Gléj, de ga kmalo odpraviš.

(*Néžika mu nasproti stopi; òn jo malo proč odrine, tako ðe ravno med njim ino Tončkam ostane. V tém ko baron za stol počéne, se Tonček okoli stôla splazi, se na-nj uséde, ter nogé skèrçi. Néžika tisto obléko, ktero je popréd pernèsla, ðez Tončka vèrže, ter se pred stol vstavi.*)

Sédmi nastòp.

Baron ino Tonček (skrita) Néžika, Žužek.

Žuž. Nisi vidila gospod-barona?

Néž. (*jézno*) Zakaj bi ga néki jest iméla viditi?

Žuž. Ko bi bila ti malo hòlj prebrisana, bi me ne prašala, zakaj? Matiček ga iše.

Néž. Tedej iše òn svôjiga sovražnika.

Žuž. Kaj, se li to pravi ženina sovražiti, kadar se misli nevésti dôbro storiti?

Néž. Vém de nè, po vašim nauku.

Žuž. Moj nauk je ta: „Ljubi Matička, ljubi pa tudi njegovo sréço, ino kër bo baron njêga osréčil, ljubi tudi barona.“

Néž. (*jézno*) Sram vas bodi! Kdo vam je veléval simkéj hoditi?

Žuž. Tiho, tiho! nikar se ne togôti! sèj se bo vendar le vse zgodilo, kakor boš sama želéla. Matiček je prebrisan, òn ne bo sam sèbi na solnci stal. — Ali mênì se vse dozdéva, de mali učéneec —

Néž. Tonček?

Žuž. Tonček, ravno ta — ki védno za tabo lazi. Komaj je êna ura, kar sim ga vidil ták dolgo pred gradam sim ter tje hoditi, dokler se je k têbi splazil. Rêci, de ni rés, če moreš.

Néž. Kako pa!

Žuž. Ali ni tudi pésmi od têbe zložil? Zastonj je gotovo ne skriva.

Néž. (*sèrdito*) Kaj pa de, od mênè!

Žuž. Ali pa od milostljive gospé. Sim zé slišal, de se tudi okoli njé slini — — Ali šentaj, tam naj se varuje, kar to zadéne, baron si ne bo dal pod nosam bèrpati.

Néž. Kdo vam pa je néki to natvézil? Kaj si boste še zmislili?

Žuž. Sim si mar jest zmislil? — Vsi ljudjé takó govoré!

Bar. (*vstane*) Vsi ljudjé takó govoré?

Néž. (*prestrašena na stran*) Zdàj se Bog usmili!

Žuž. Ha! ha! ha!

- Bar.* Žužek, recite hlapcam, de naj ga iz grajšine stepó.
- Žuž.* Mèni je žal, de sim zraven prišel.
- Néž.* Oh, moj Bog!
- Bar.* (*Žužku*) Deklè se je prestrašilo; Néžika, usédi se tukaj dôli. (*jo hoče posaditi na stol.*)
- Néž.* (*ga od sêbe pahne*) Nočem sedéti. K mèni priti na tako vižo, komú se to spodobi?
- Bar.* Sèj sva dva, ljubka! Zdàj se ti ni tréba bati.
- Žuž.* Milostljivi gospod, ne zamérite, če vam po pravici povém. Žal mi je, de sim čez fanta govoril; zmislil sim si le, de bi bil ž-nje — kaj spravil, — sicer pa —
- Bar.* Vse zaštonj — fant mora iti.
- Žuž.* Za voljo té otročarije?
- Bar.* Otročarije? — še le snóč sim ga per županovi hčéri zalézil.
- Žuž.* Per Jérici?
- Néž.* Kaj veljá, de ste pa tudi vi gospod baron per nji kaj stikovali!
- Bar.* (*vesél*) Ta predgovor mi je všèč.
- Žuž.* Se bo žé počasi vdala; imam upanje.
- Bar.* Pa ne za téga voljo — Imel sim z županam nékaj govoriti; zato sim

dôli do njêga stopil; snoč žé o mra-
ku odprem vrata, najdem deklino vso
prestrašeno. — Ubožica se ni védila
kam djati. To se je mênì čudno
zdélo. Jest prašam, glédam, íšem
ter vidim za durmi interfat, ali ne-
kaj taciga viséli; bližej stopim, ga
lepó slétno vzdignem (*pokaže, kako
je narédil, jino obléko na stôlu, pod
ktéro je Tonček skrit, vzdvigne*)
kar zaglédam — (*zaglédá Tončka*)
Ha!

Žuž. Ha! ha! ha!

Bar. Ta je pa še gorši, tá!

Žuž. Verjamen.

Bar. (*Néžiki*) Takó, deklè, sačétek je dóber!
Tvoj žénin se ima veselíti. Za voljo
fanta si me tedej gonila, si hôtla sa-
ma biti? — Ino ti učénec, ti mar-
čès, ti se predèrzneš Matičkovo ne-
vésto zalezovati! — Čakaj mèrgoli-
nec! — Žužek, ali je prišel z vami?

Néž. Ni se vam tréba repénčiti nè, mi-
lostljivi gospod! òn je bil žé tukej,
kò ste z mano govorili.

Bar. Oh, de bi lagala! Njegov nar véči
sovražnik bi mu te nesréče ne
vošil.

Néž. On me je prišel prôsit, de naj za-
nj per milostljivi gospé poprosim,
tačas ste vi prišli; kaj je hôtel sto-
riti, kakor hitro se skriti.

Bar. Skrîl se je? kjé? tukej? — To je
laž! to je laž! od začétka sim sam
notri sedel.

Tonč. Milostljivi gospod, tistikrat ko ste vi
notri sedéli, sim jest za stôlam čepél.

Bar. Lažnjivec! za stol sim se bil jest skrîl.

Tonč. Takrat sim se jest okoli splazil, ter
sim se va-nj usédel.

Bar. Tedej je okrog švigal, kakor mar-
tinček, ino nas poslušal!

Tonž. Milostljivi gospod! ušesa sim si ti-
šal, ino kar nič nisim slišal.

Žuž. Tiho! nekdó pride.

Bar. (*Tončka iz stôla zléče, ter ga na
noge postavi*) Ta prekléti paglovec,
bi ne maral, de bi pred célim své-
tam notri obtičal.

Osmi nastòp.

Tonček, Néžika, baron, Žužek, Matizek, gospá, Jérica ino drugi kméčki fantje ino dekléta, vsi po prazniško obléeni.

Mat. (*Vénec iz bélih in rudécih rožic spleten v rokah derži, ter milostljivi gospej pravi:)* **M**ilostljiva gospá! prosite za nas.

Gosp. Pogláj, ljubi moj mož! Tíle mislijo, de jest tolikanj per tēbi zamorem. Pa vendar, kér njih prôsnja —

Bar. (*malo zméšan*) Sej véš, de ti nič ne odrêčem. Kaj prosijo?

Gosp. Matiček bo vse povédal.

Bar. (*Néžiki*) Prôsi tudi ti.

Néž. Kaj pa de, môja bo pa žé veljala!

Mat. Le prôsi, le prôsi.

Bar. (*proti Matičku*) Kaj bi rad?

Mat. Milostljivi gospod, danes pridejo godci k županovim. Kaj ne Jérica?

Bar. Ino ti bi rada plesála; jeli?

Jér. (*sramežljivo*) To bi žé.

Bar. (*Matičku*) Ino pôtlej?

Mat. Vsi prosimo, céla vas prosi, fantje ino dekléta, de hi sméli godci priti v grajšino.

Bar. Kaj pa ti praviš Néžika?

Něž. Vas tudi prosim.

Gosp. Per županovih je pretesno; tukej imamo saj dovolj prostora.

Bar. Perpeljite jih tedej; vaše vesêlje naj bo tudi môje, jest ino gospá bova tudi zraven.

Mat. Še nékaj, milostljivi gospod!

Bar. Povéj.

Mat. Ta vénec sim iz nar lépsih rožic, iz bélih ino rudéčih, za svôjo nevésto splétel. On poméni vénec devíštva. Kér sim tedej žénin, Néžika pa nevésta, vas prósiva, de bi vi, milostljivi gospód, danes, kadar godci pridejo, ta vénec môji Néžiki na glavo djali.

Bar. Kaj si boš še zmislil, ljubi moj Matizhek! Od té navade ni bilo nikdar slišati v krajnski dežêli.

Mat. Pač, milostljivi gospod; lansko zimo, ko smo v Ljubljani bili, sim bil večkrat v igralíšu, ter sim vidil, de so z nevésto take šêge iméli. To mi je takó dopadlo, de sim sklênil, per mêní mora, kadar se bom žênil, ravno takó biti.

Bar. Kakšna igra je néki bila?

- Mat.* Po némsko so ji rêkli: „Die Hochzeit des Figaro“.
- Bar.* Ha! ha! ha! —
- Mat.* Ponižno vas prosim. (*poklékne, Néžika za njim; Matiček pomigne kméčkim fantam ino deklétam, de naj tudi pokléknejo ino roké povzdignejo*)
- Gosp.* Tudi jest svôjo prošnjo z njimi sklénem; dovôli jim, dovôli to nedolžno veselje. Ako je kdaj môja ljubézen per têbi kaj zamôgla. —
- Bar.* Žé zadôsti; prave strani môjiga sercá si se lotila. Za voljo tébe bom vse storil, karkoli hočejo.
- Gosp.* Ljubeznjivi mož! (*proti svatam obernjena*) Vstanite; vslisana je vaša prošnja. (*Vsi zaukajo ino vstanejo.*)
- Bar.* (*zméšan, se po čêla praska, ino sam per sêbi pravi:*) Vjéli so me! (*Matiček, Néžika ino vsi drugi po vèrsti pridejo, ter baronu ino gospéj roko kušujejo.*)
- Mat.* (*proti Tončku*) Kaj pa ti, Tonče, se ne boš nič veselil?
- Néž.* Ubožec je žalosten, milostljivi gospod so na-nj hudí.
- Gosp.* Jest za-nj prosim.
- Bar.* Ti ne véš, za kogá prosiš.
- Gosp.* Ali je še mlad!

Bar. Ni takó mlad, kakor méniš.

Tonč. (*se trése.*) Milostljivi gospód! odpustite mi, jest sim bil malo neposajèn, ali zanaprej bote vidili —

Gosp. V kom je ravno grešil, ne vém. Vendar mislim, de tvóje jéze ni zaslužil. Sej véš, ljubi moj — če mu rokó odtégneš, je zgubljen.

Bar. Bog obvaruj!

Mat. V njegovih letih marsiktér ni imel pameti.

Néž. Mladost je norost, kaj se hoče!

Jér. (*sramežljivo ino boječe*) Milostljivi gospod! — jest — sèj véste, — snoč — sim jest —

Bar. Žé vém, že vém! — Nò, kér tedej vse za-nj prosi, bom pozabil, kar se je zgodilo. Jest bom za-nj skerbel, bom zanaprej njegov ôče, kakor dosihmal. Ali to si bom zgovoril, de mora še danes brez vsiga odlašanja v Ljubljano iti. Matiček, rêci kobilo napréci. (*Tončiku*) Ino ti pa le kopita skupaj spravi, pa le urno!

Tonč. (*baronu roko kušne*).

Bar. Od svóje botre slovo vzêmi, ino perporoči se práv flétno. (*Tonček pred gospó poklékne, ali kar spregovori ne more.*)

Gosp. Kér ti ni perpušêno, le êno uro več per nas biti, tedej pôjdi, ljubi moj Tonček! Dôbro se uči; bodi pokoren svôjim učenikam; varuj se hudih tovaršev; spoštuj svôje dobrotnike; ne pozabi tiste hiše, iz ktêre si tolikanj dobrot prejel, ino dàj kaj véditi od lêbe. (*Tonček vstane ino gré na svoj kràj*)

Bar. (*gospéj*) Kakor vidim se ti zlo smili. —

Gosp. Ne bom tajila, bojim se za-nj; njegove léta so nevarne. Jest sim mu botra.

Bar. (*Žužku*) Žužek, vi ste vendar le práv iméli. Pojte z mano. (*proti drugim*) Dekličì, fantje, popoldan se bomo sopet vidili. (*Baron gospó za pod pazho pélje, ino vsi odidejo.*)

Devéti nastòp.

Matiček, Néžika ino Tonček.

Mat. (*Ju pocuka, ino nazaj perpélje*)

■Ha! ha! ha! ta je nalêtel.

Néž. De véš, dôbro si jo bil zmislil.

Mat. Pustimo zdàj to. Néžika! jest ti imam nékaj povédati. Ko bi, postavim, ti

slišala, de je Zmešnjava čéz-me kakšno tóžbo napravil, ino ta tóžba, postavim, —

Néž. Naj se nikar ne vstrašim, kaj nè? — Nič se ne boj. Mèni se je žé nékaj dozdevalo; pa sim se na-te zanêsla.

Mat. Ko bi bilo govorjênje, de sim, postavim, v nadlogi, v sili, préden sim têbe poznal, od néke stare, gèrde, berljave, škiljaste, škerbaste ključarice na Gobovim-gradu pod Novim-mestam nekóliko denarjev prejél, ino de sim ji obljubil, ako mi bo mogoče, jo vzéti, kaj bi ti rêkla Néžika?

Néž. Očí bi ti izkopala. (*na stran*) Pa kaj se hoče! (*glasno*) Ti praviš, de je stara, gerda, berljava, škiljasta ino škerbasta? — No, to je še tvôja sréča. Sicer —

Mat. Kar vse drugo zadéne, le mène pusti. —

Tonč. Matiček, ti si žé pozabil, de moram kmalo odriniti.

Mat. Rés je, ino ti bi rad tukej ostal?

Tonč. Pa še kakó rad!

Mat. Ostal boš, nič ne maraj. Vzêmi slovo od vsih, plajš ogèrni; bukve, obléko ino vse, kar koli imaš, sku-

pej spravi, de bodo vsi vidili. Jest bom rékel z vpréženo kobilu dôli pred vratmi stati. — Daj si opraviti, nôsi, véži ino popravljaj kar moreš. Po tém se v kripico usédi, ino dirjaj dôli do gôjzda, tam pervéži kobilu na prvi hrast, ter pridí po vertu nazaj. Baron bo ménil, de si že blizo Ljubljane. Ali skriti se boš mogel, dôkler ga ne potolažimo.

Tonč. To bi bilo žé dôbro — tode se hojim —

Néž. Nič se ne boj. Matiček je glava! Le njêga vbogaj.

(vsi odídejo.)

Drugo délo.

Lépa hiša v gradu z ênim ôknam. V dnu stoji velika postelja v alkovu. Na vsaki strani ino v dnu zraven alkova so vrata.

Pervi nastòp.

Néžika ino gospá (pridete skozi désne vrata).

Gosp. (se naglo uséde na stol.) Vrata zapri, Néžika, ino povéj mi vse na tanko.

Néž. Kar besédice vam nisim zatajila, mi-lostljiva gospá!

Gosp. Ali je pač mogoče, Néžika? Zapeljati te je hôtel?

Néž. Zapeljati ravno ne; ampak le kupiti me je hôtel.

Gosp. Ino Tonček je bil zraven?

Néž. Zraven; za vélikim stôlam je čepel. On me je prišel prôsit, de bi per vas za-nj prosila.

Gosp. Zakaj pa ni sam k mêni prišel? Ali sira mu žé kdaj kaj odrêkla?

Néž. Jest sim mu sama to svétovala, ali ubožec je ves prestrašen. Takó od hiše izgnan biti, ino od vas ločiti

se, milostljiva gospá! — Kaj ménite, de je to majhna réč? — „*Oh, Néžika!*“! tako je proti mênì zdihnil, „*njé lepôta je môje sercé ranila; ali strah me spreleti, kadar zmislím, de jo ljubim*“.

Gosp. Sim li rés takó strašna viditi? Sèj sim mu bila vsêlej dôbra, ino pomagala sim mu tudi rada.

Néž. Kaj ménite, kaj si je še po tém zmislil? — Ne vém, če bi vam povédala, ali ne. —

Gosp. Le povéj, le povéj, Néžika!

Néž. Premislite; po vsi sili je hôtel êno vaših podvéz iméti.

Gosp. (*na sméh*) Podvéz? — Ubožček!

Néž. Krégala ino ozmerjala sim ga, de se je prederznil, kaj taciga misliti. Tistikrat pa — vidite, milostljiva gospá! jest vam ne morem dopovédati, kaj je počél — na tla se je vergel; se je pred mano zviljal, kakor kača; očí so se mu bliskale, kakor iskre; vriskal je pa, kakor Čič.

Gosp. Kaj pa še Néžika?

Než. Sam zlodej je v tém fantu. — Po tém je kar pokôncu skôčil, ter me je ob-

jél, rekoč: „*Kér svôje bótrice ne smém, bom pa têbe*“.

Gosp. (*zamišljena*) Pustive, pustive té norčije. — — Tedej, ljuba môja, kaj ti je še moj gospod zadnjič rékel?

Néž. De Matička ne bom dobila, če se mu po volji ne vdam.

Gosp. (*vstane, sim ter tje hodi, ino z veternico maha.*) On me nič več ne ljubi!

Néž. Kaj se bote jezili, milostljiva gospá!

Gosp. Taki le so vsi možjé! Jest sim ga ljubila, môja ljubézen ga je utrudila; to je môja pregréha! Ali ti se nič ne boj; dobila ga boš, jest sim ti za-nj pôrok — bo li skôrej prišél?

Néž. Kakor hitro gospod baron na lov odide.

Gosp. (*z véternico maha*) Odprì ôkno. Tukej je taka vročina —

Néž. Zato, kér tako naglo sim ter tje hodite, ino z rokama mahate. (*ôkno odpira.*)

Gosp. (*zamišljena*) Mêne popustiti! — Nehvalézni člôvek!

Néž. (*zavpije per ôknu.*) Ravno tukej gospod baron po vertu jezdari. Jaka tudi, ino éden, dva, trijé, štirje psi.

Gosp. Lih práv, to je žé dôbro — Néžika, nekdó terka!

Néž. (*odprét têche ino pôje*) To je moj Matiček! to je moj Matiček!

Drugi nastòp.

Matiček, Néžika, gospá (sedé).

Néž. **P**ridi, pridi vendar, ljubi moj! milostljiva gospá te žé ne morejo perčakati.

Mat. Mêne? — Kaj, je taka sila? — Milostljiva gospá, kadar jest práv premislím, vidím na zadnje, de se vse práv véde. Milostljivi baron vidi rad môžo Néžiko, ino to je práv.

Néž. Práv?

Mat. Mêni bo gospodarstvo po céli grajšini zaupal, ino to je práv.

Néž. Molçi, molçi kvanta!

Mat. Zato pa, ker mu ti gospodarstva po svôji grajšinici nečes zaupati, te milostljivi gospod golufati misli; ino to je práv. — Kér se pa daljej svét takó véde, de se golufija z golufijo premaguje, sim si tudi jest êno zmislil; ino to je tudi práv.

Gosp. Ljubi moj Matiček, kako li moreš sdaj norčevati?

Mat. Ali jest, milostljiva gospá?

Než . Namest de bi žalosten bil. —

Mat. Kaj ni zadosti, de si glavo ubijam, kakó bi mi svôjo réč izpeljali? — Poslušajte me, milostljiva gospá! Jest ménim tako le: Milostljivi gospod je môjiga kruha lačen, torej je tréba, poséбно skerb v njim obuditi, de bi svôjiga lastniga ne zgubil.

Gosp. Žé práv, Matiček, kakó pa?

Mat. To je žé storjêno; jest sim mu žé podkuril. Vàs sim zatožil gospod baronu.

Gosp. Mêne? — Ali noriš?

Mat. Jest ne, ali baron bo nôrel.

Gosp. On je grôzno nagle jéze!

Mat. Ravno tak mora biti. Kadar kri vrè, se glava méša. Jest sim Budalu pis-mice v roke vtisnil, de naj ga mi-lostljivimu gospodu da; v pismu sim mu pa poročil, de ima še danes zal gospod k vam v vas priti.

Gosp. Ino ti se prederzneš tako laž čez mé napraviti? —

Mat. Milostljiva gospá, le per vàs je laž; per kaki drugi bi bil morebiti zadèl.

Gosp. Tedej se ti bom mogla še zahvaliti?

Mat. Povéjte mi, ali ni to lépa réč, de sim mu déla za cél dan napravil. Zdaj ne bo védil, ali bi êno varoval, ali bi za drugo lazil. Se bo repénčil, bo z dolgim nosam sim ter tjé krivoritil. V ti zmoti bo dan pretékel, ino Néžika ostane Matičkova.

Gosp. Bomo vidili, kakó bo še pravda izlêkla!

Mat. Na pravdo ne mislim, per môji duši! — Néžika porôči milostljivimu gospodu, de ga boš danes zvečer dôli v gojzdiku čakala.

Néž. Ti mênì to praviš?

Mat. Uh! dàj si dopovédati; kdor iz nič nič narediti hoče, nič ne storí, ino ni za nič. Me umés?

Néž. Ta bi bila lépa!

Gosp. Tedej tí sam pervoliš, de bo Néžika v gojzdiku —

Mat. Kaj še! Bog obvaruj! — Jest le kogá družiga v Néžkino obléko vtakniti ino v gôjzd poslati mislim. Gospod bo koj zraven, mi pa za njim; bomo vidili, kakšni burki bodo to!

Néž. V môjo obléko? kogá néki?

Mat. Tončka.

Gosp. Sej je žé odšel.

Mat. Za me je še tukej. De bi le mène pustili ravnati!

Néž. Na Maticka se znate zanêsti, milostljiva gospá. Ti praviš tedej —

Mat. De bom Tončka, dokler barona domá ne bo, simkej poslal. Ti Néžika ga obléci, ino čédno napravi. Jest ga bom pòtlej podučil, kaj mu je storiti.

(*odide.*)

Trétji nastòp.

Néžika ino Gospá (sedé.)

Gosp. Za bòžjo voljo, Néžika, pogléj, kakšna sim — mladeneč bo lih kar tukej.

Néž. Ubožec! mênì se práv v sèrce smili.

Gosp. (*pred zerkalam*) Boš le vidila, kakó ga bom krégala.

Néž. Nàj saj tole pésem zapòje, milostljiva gospá! (*jo položi gospéj v naročje*)

Gosp. Pač rés; môji lasjé so hudo skuštrani.

Néž. (*popravlja*) Nič ne dé, ga bote še ložej krégali.

Gosp. (*zamišljena*) Kaj si rêkla, Néžika?

Četerti nastòp.

Tonček, Néžika, gospá.

Néž. **L**e notri, le notri, gospod Ljub-
ljančan!

Tonč. (*se prestrašen bliža.*) Strašna beséda!
— Nikar me ne opomnuj Néžika,
de me bodo že skôrej hribi in do-
line od drage môje gospé ločili.

Néž. Od môje gospé?

Tonč. Oh!

Néž. (*se za njim pači*) Oh! — kaj zdihu-
ješ? Pél boš, pél, ljubi môj šinkovček,
pa le urno!

Gosp. (*pésem v roko vzame*) Kdo je to
pésem zložil?

Néž. Poglójte ga, kakó rudeč perhája.

Tonč. Je li gréh, počutke iméti? —

Gosp. Znaš li péti Tonček?

Tonč. Milostljiva gospá! jest se vès trésem —

Néž. (*se mu pači*) Nja, nja, nja, nja;
milostljiva gospá hočejo, ino ti zapój.
Le urno! (*Gospá sedé pésem v ro-
kah derži, ino jo bêre. Néžika za
njo notri gléda. Tonček pa sramež-
ljivo pred gospó stoji, ino začne péti.*)

De polna plaména
 Ljubézen ognjéna
     Razdjala me bo,
 De révéž oparjen,
 Sim pičen, udarjen,
     Kaj morem za to!

Néž. To so sile, to težave.

Gosp. Vés, de fantič ni brez glave.

Néž. Nič ne maraj, sej si moj.

Gosp. Le zapoj še, le zapój!

Tonč. Kar kuje, kar tolče,
 Prenêst' ni mogoče,
     Presilno je to!

Tiranska ljubézen,
 O huda bolézen,

    Kaj délaš z manó?

Néž. Grôzna je ljubézen taka.

Gosp. Lépa je beséda vsaka.

Néž. Kôn'c ga bo, obljubim de!

Gosp. Mên' se smili, révéž je!

Tonč. Le êni je dano
 Zacélit' to rano,
     To čutim, to vém!

Al gôri poglédat',

In téga povédát'

    Ji révéž ne smém.

Néž. }
Gosp. } Tonče, Tonče! si poréden.

Tonč. Odušanje, če sim vréden.

Gosp. Fantič le burke vganjaj, tode pomisli z kom!

Gosp. { Sram me je, sercé mi bíje.

Tonč. { Sram vaj' je, vaj' sèrce bije.

Néz. Tolče, péče, suka, vije.

Tonč. Jest ne vém, kaj storil bom? —

Gosp. { Jest ne vém, kaj st'čila bom?

Néz. No, Tonček! ali žé vés, kako te bomo našémili? Ti moraš êno môjih kril obléči.

Tonč. Žé vém, Néžika!

Gosp. Jest se bojim, de mu ne bo práv.

Néz. Pač, sej je tako vèlik, kokor jest (*zraven njêga stopi*) Nar préd suknjo dôli. (*mú jo iz herbta potégne.*)

Gosp. Če nas pa kdo zaléze?

Néz. Ali mar kàj hudiga délamo!

— Vendar moram vrata zapahnití. (*jih zapahne*) Kaj mu bove na glavo djale? — Le tiho, žé vém — moj šapelj, ino praznično péčo. (*odide skozi postranske vrata.*)

Péti nastòp.

Tonček ino gospá.

Gosp. **T**ako dolgo, dokler godci ne pridejo, moj gospod ne smé véditi, de si v gradu, pôtlej mu homo rékli, de pisma čakaš, ino de si nisi pred v Ljubljano upal.

Tonč. (*žalosten*) Pismo žé imam, milostljiva gospá; Žužek mi ga je dal. (*ji pismo podá.*)

Gosp. Žé? Grôzna sila je bila vendar! (*pismo ogleduje*) Sej ni práv zapečatenó; pogléj tukej gré narazen. (*mu ga zopet nazaj da.*)

Šésti nastòp.

Tonček, gospá, Néžika.

Néž. (*pernése šapelj ino péčo*) **K**aj gré narazen, milostljiva gospá?

Gosp. To pismo.

Néž. Kakšno pismo?

Gosp. Na vôdja latinskih šol v Ljubljani.

Néž. Žé?

Gosp. Jest sim se ravno tudi čudila.

- Néž.* Tonče, zdaj pa le urno. Dôli poklékni. Nar préd ti moram kito splèsti (*spléta*). Ti porédnež, kakó imaš lépe lasé —
- Gosp.* Le urno jih skupej spravi. Takó bo žé dôbro, sej péča čéz-nje pride —
- Néž.* Zdaj pa šapelj — malo bòlj na čèlo — takó —
- Gosp.* Péča naj zadej lepó dôli maha — Srajco malo narazen, de se bo vrat vidil —
- Néž.* Aj ti tat! kakó se mu lepó podá — To ne bo nič, òn me bo se prekosal, (*ga za brado prime*) Fantič, lepó te prosim, ne bodi tako lép!
- Gosp.* Imaš li kakšno iglo ali buciko?
- Néž.* Bom poiskala.
- Gosp.* Rokav se mora pervihati — (*ga perviha ino zagléda ranico*) Kaj je pa to? — Né kaj kervaviga!
- Néž.* Kjé si to dobil?
- Tonč.* Danes zjutrej, ko sim se imel proč peljati, sim ojnice popravljal; kar je kobila z ujzdo na stran mahnila, ter sim se takó opraskal.
- Néž.* Ubožček! — lépo roko ima, to je rés! — bélo kakor deklè! — Še bólj

héla je od môje; pogléjte milostljiva gospá! (*roké êno proti drugi derží*)

Gosp. Kaj mi to praviš; pernêsi raji rutico, de se obéze.

Néž. Raj podvézo, milostljiva gospá. Ob-
ljubim, za-nj ima poséбно moč. (*se
smeja, Tončka pahne od zadej,
vzame njegovo suknjo, ino odide
skozi srédnje vrata*)

Gosp. Nazaj gredé znaš tudi svôje krilo
pernésti.

Sédmi nastòp.

Tonček (klečé), gospá (sedé).

Gosp. **K**aj je rêkla od podvéze?

Tonč. (*strahama*) Milostljiva gospá, — —
od — podvéze? —

Gosp. Od podvéze ja! — Fantič, fantič! —
midva imava še veliko rajnigo vkùp;
jest tvôje otročarije vse vém.

Tonč. Če jih véstè, milostljiva gospá! oh
tâk spustite svôjo jezo čéz-me, kô-
nec storite z mano! Tiste ure, —
ko se bom od vas ločil, žé takó ne
bom preživel (*se joka.*)

Gosp. (*sama za-se*) Zdaj se pa joka, révež!
Kaj mi je z njim počéti?

Tonč. Raj poginiti, kakor vas zapustiti!

Gosp. Molči, molči! Ni je modre besède iz tvójih ust slišati. (*nekdo tērka, ōna popraša glasno*) Kdo je? —

Osmi nastòp.

Tonček, gospá, baron.

Bar. (*zvunej*) Zakaj si se zapèrla?

Gosp. (*se prestraši ino vstane*) Moj mož! — za bôžjo voljo, kaj mi je storiti! — (*Tonček vstane.*) Fant brez suknje! na pol sléčen! péčo na glavi! jest z njim zapèrta! — O moj Bog! moj Bog! —

Bar. (*zvunej*) Boš odpèrla?

Gosp. Jest sim — celò sama.

Bar. (*zvunej*) Sama? z kom pa govoriš?

Gosp. (*okoli gléda.*) Z kom néki? z tabo!

Tonč. (*na stran.*) Kaj bo z mano! — kaj bo z mano! (*stéče v čumnato ino vrata za sabo zaprè.*)

Devéti nastòp.

Gospá, pôtlej baron.

Gosp. (ključ iz čumnatnih vrát potégne ino têče baronu druge vrata odprét.)

Sam zlodej me je motil, de sim Matička vbogala.

Bar. (z ôjstrim poglédam) Sicer ni bila tvôja navada, zapirali se.

Gosp. (*vsá prepadena*) Jest — — jest sim ongavila — sim iméla opraviti — — ja, ja, z Néžiko! — Ravno zdaj je šla vùn.

Bar. Kakor vidim, si se vstrašila! — —

Gosp. Ni čudo — sej véš, de sim bojéča. — Medvé své od têbe govorile, ja, ja od têbe — — kakor sim djala — Ravno zdàj je šla vùn.

Bar. Od méne sté govorile? — sim morebiti prezgodej prišel? — Néko pismice me je vernilo. Ne verjamem sicèr, kar je notri zapisaniga, ali mi vendar le po glavi šumí.

Gosp. Kakšno pismice?

Bar. Táko, ki v njim stojí, de ima danes nékdo k têbi v vas priti. — — Si vošim, de bi zlagano bilo.

Gosp. Nesrèčni ÷lòvek, kdor si je to zmis-
lil. —

Bar. De bi ti ne védila? —

(Tonček v ÷umnati stol zverne).

Bar. Kaj je zaropotalo?

Gosp. Zaropotalo?

Bar. Né kaj je móglo pasti.

Gosp. Jest nisim nič slišala.

Bar. Tvòje misli morajo paç gròzno raz-
trésene biti.

Gosp. Raztrésene? zakaj?

Bar. Žèna, nékdo je notri!

Gosp. Kdo bo néki notri?

Bar. Ravno to je môje prašanje.

Gosp. Ja, ja, — Néžika bo, Néžika! Mèni
se zdi, de ravno pospravlja —

Bar. Sèj si préd rêkla, de je pri téh vratih
vùn šla.

Gosp. Pri téh, ali per unih, žé ne vém práv.

Bar. Če je tedej Néžika, zakaj si se pa
vstrašila.

Gosp. Vstrašila? jest! za voljo svòje hišne?

Bar. Ali si se za voljo svòje hišne, ali ne,
tega ne vém; de si se pa vstrašila,
to vidim.

Gosp. Tudi jest vidim, de ti je na tém
deklétu véç ležéçe, kakor na mèni.

Bar. (jézno) Toliko mi je na nji ležéče, de jo hočem zdaj kmalo viditi.

Gosp. O sej vém, de jo dōstokrat viditi hočeš; ali de mēni takó malo zaupaš, je gerdó. —

Deséti nastòp.

Baron, gospá, Néžika (*pernése obléko v naročji, ino vrata za sabo zaprè*).

Bar. **L**e za-me, če svôjo nedólžnost skážeš. (*Govori proti čumnati.*) Néžika, vùn pridi, jest ti zapovém! (*Néžika per alkôvu obstoji*)

Gosp. Nikár! na pol naga je; to bi bilo lepó; ôna ne more zdaj vùn priti; sim ji dala svôjih oblék pomériti, ktére sim ji namenila; v tém pa ti prideš; ôna se je mogla skriti pred tabo.

Bar. Če ne more vùn, se bo saj oglasila (*proti čumnati*) Néžika! oglesi se, ali si notri? (*Néžika poleg alkova stojé, se počasi notri splazi.*)

Gosp. (*proti čumnati*) Jest ti prepovém, oglasiti se, Néžika!

Bar. (*gré bližej tjé*) Kadar se tedej noče oglasiti, jo hočem víditi, naj bo že naga, ali obléčena.

Gosp. (*préd-nj stopi*) Drugéj ti ne morem braniti, ali saj tukej ti bom vbrabila — —

Bar. O le tiho! jest bom tvôjo skrivno Néžiko žé na dan spravil, de bi ne vém kje bila. Za ključ te ne smém prositi, se vé. Pa sej se vrata tudi lahkó ulomijo. He! ali ni nikogar?

Gosp. Kaj ljudi boš skupej klical, de bo sméh ino pohujšanje med družino; de se bo glas od tvôjiga lépiga zadržanja po céli vasi razlégal?

Bar. Prav imaš, sej mi ni nikogar tréba; sam znam stopiti po kladvo ino kléše (*stori kakor de bi hôtel iti, pa se zo-pet verne:*) De bo pa vse ostalo, kakor je, pojdeš tudi ti z mano. Takó ne bo ne sméha, ne pohujšanja. Hočesh?

Gosp. Zakaj bi pa ne šla? — (*se vidi, de ne gré rada.*)

Bar. Počasi! na té vrata sim skôrej pozabil; zapréti jih moram, de boš môgla svôjo nedolžnost popolnoma skazati. (*zapre srédnje vrata, ino ključ vùn potégne.*)

Gosp. (*sama per sébi*) Kaj sim storila! oh, kaj sim storila!

Bar. Pójdiva tedej! (*ji da rokó.*) Kar pa Néžiko tukej notri zadéne, me bo že počakala.

Gosp. Kakšne traparije vendar počénjaš? — (*Baron jo pélje ino vrata zakléne.*)

Enajsti nastòp.

Néžika, Tonček.

(*Néžika naglo pride iz alkova, ino stêče k čumnati, ter govori skozi ključavnično luknjo.*) **T**onček! odpri hitro, odpri, ino vùn pridi!

Tonč. (*pride vùn*) Oh, Néžika! v kakšnim strahu sim!

Néž. Zdaj le pojdi, pobèri se; ne čakaj nič.

Tonč. Kod pa hočem vùn iti?

Néž. Ne vém; ali iti moraš.

Tonč. Kér pa nikjér vùn ne morem.

Néž. Pomisli, kaj bo z tabo, če te baron najde. — Têci, ino Matičku povéj —

Tonč. Skozi ôkno; sèj ni celò tako visòko
(*gré tjé ino pogléda skozi ôkno.*)

Néž. Nikár, za bôžjo voljò! se ubiješ!

Tonč. (*se vérne.*) Sèj je mehκό dôli. — Če ravno kake dvé ali tri dinje zmečkam. —

Néž. (*mu brani.*) Nikar! za bôžjo voljo te prosim!

Tonč. Oh Néžika! v goréče brézdno sim perpravljén skočiti, de le njo réšim. (*skoči skozi ôkno.*)

Dvanajsti nastòp.

Néžika (sama).

Oh! (*se verže na stol, malo posedi, po tém gré strahama k ôknu, dôli pogléda, ino pride zopet nazaj.*) Ni ga več! To je fant, kakor iskra. — Tihò! namest njéga se bom jest notri zapèrła. (*gré v čumnato.*) Zdàj naj le vrata razbije, kadar hoče. (*se zaprè*).

Trinajsti nastòp.

Baron, gospá.

Bar. (*pernése kladvo ino kléše, tér oboje na stol verže.*) **K**ér žé ni drugači, de moram vrata razbiti, boš ti kriva, če jih ulomim. Še vzadnjič te poprašam, ali hočeš vrata odpréti?

Gosp. Ljubi moj mož, ako bi ti iz ljubézni do mène tako razsajal, bi ti védila zanêsti; ali kér vidim — —

Bar. Naj bo iz ljubézni, ali iz zlodja! — odprì vrata, sicèr jih razbijem.

Gosp. (*mu nasproti stopi.*) Počasi, téga ne dovolim. Tedej vendar le misliš, de sim jest svôje dolžnosti pozabila?

Bar. Jest hočem véditi, kdo je notri.

Gosp. Čakaj tedej, — sama ti bom povédala. Tode lepó te prosim, ljubi môj mož, nikár se ne jézi.

Bar. Tedej ni Néžika?

Gosp. Pa tudi nihčè, kdor bi têbi krivico délal. — — Medvé své hôtle otročarijo napraviti — otročarijo, za rés — práv nedolžno, — — jest ti perséžem —

Bar. Ti perséžeš?

Gosp. De nisva mislila têbe razžaliti, ne jest, ne òn.

Bar. (*naglo.*) Ne ti, ne òn? Tedej je môžk notri?

Gosp. Otrôk.

Bar. Kdo?

Gosp. Ga ne smém povédati!

Bar. Ubijem ga!

Gosp. Za bôžjo voljó!

Bar. Govôri!

Gosp. Mali — — učéneec —

Bar. Učéneec! — To le je! skazalo se je, kar pismo govori.

Gosp. (*roké povzdigne.*) Ljubeznjivi môž, nikár ne misli — —

Bar. (*z nogó ob tla udari, na stran.*) Ta prekléti fânt! pòvsod ga moram najti! (*glasno*) Odprì vrata, zdàj žé vse vém, vse na tanko. Tudi umém današno slovo-jemanje. Ko bi med vama nič hudiga ne bilo, bi me bil fânt vbo-gal; — šel bi bil; bi se ne deržal, kakor sénca pri gradu; bi se ne skrival; tudi ti bi ne bila tolikanj laži skup splétla —

Gosp. On se je têbe bal.

Bar. (*serdit proti čumnati*) Vùr, vùn gerdi malovrédnež, vùn se mi správi!

Gosp. (*ga objame odzadej, ino ga proč vléče*) Oh, ljubi môj! perserèni moj môž! — Nikár, nikár! ti se znaš preveč raztogotiti nad fantam. Nikar ne verjemi; ni takó, kakor misliš. Če boš ravno kàj napècniga vidil.

Bar. Kàj napècniga?

Gosp. Nič hudiga, nič. — — On se je, hòtel po žénsko našémiti; Néžkino

péčo ino šapelj na glavi, brez súnje z gòlim vratam, z zavihanima rokavama je mislil — —

Bar. Ino ti si zapèrta bila z njim? Nesramnica! boš zapèrta, le čakaj, boš zapèrta! — Pa nar préd si moram fanta izpod nog spraviti, de me ne bo nikdar več sréčal.

Gosp. (*poklékne ino roké povzdigne.*) Lepó te prosim, zanêsi mu; premisli, otròk je še! — Tedej bom jest še njegove smerti kriva, o môj Bog! —

Bar. Bòlj če se za-nj bojiš, véci je njegova pregréha.

Gosp. Nič ni grešil òn, práv nič; hòtel je iti, pa sim ga jest nazaj klicala.

Bar. (*serdit.*) Vstani! pobêri se! — To je vendar sila, to! — ino ti, ti se zdèrzneš, za-nj prositi?

Gosp. Naj pa bo tedej! Nič ne porêčem več; ključ ti bom dala; to de po tvòji ljubézni, ce si jo kdej do mène imèl —

Bar. Po môji ljubézni! — ljubézni!

Gosp. (*vstane ino mu ključ da.*) Obljubi mi, de ne boš fantu nič žaliga storil; izlij raji svòjo jézo na-me, če ti ne bom spričala. —

- Bar.* (*vzame kľuč.*) Nêčem nič več slišati.
Gosp. (*se vèrže na zofo, ino si z ruto oči zakrije*). Oh, po njem je, po njem!
Bar. (*odprè vrata, ino nazaj stópi*). To je Néžika!
-

Štirnajsti nastòp.

Gospá, baron, Néžika.

- Néž.* (*vùn stopi, ino se smeja.*) Ubijem ga! Ubijem ga! Ubite ga tedej téga séntaniga fanta!
Bar. (*na stran.*) No, tukej sim zopet nalêtel! (*pogléda gospó, ktéra se pa tudi čudi*). Ino ti si tudi osterméla? — — Ali morebiti ni bila sama notri? (*gré v čumnato.*)
-

Petnajsti nastòp.

Gospá (sedé), Néžika (têče k nji.)

- Néž.* Nič se ne bojte, milostljiva gospá! Fànt je skozi ôkno poskôčil; Bog vé, kje je žé!
Gosp. Oh, Néžika! kôniec me bo.
-

Šéstnajsti nastòp.

Gospá (sedé), Néžika, baron.

Bar. (*stopi iz čumnate, ino malo pomolči*).

Nikogar ni! Danes sim zabrédel. — —

Žêna, dôbro igraš svôjo komédijo.

Néž. (*posmehovaje*) Kaj pa jest, milostljivi gospod?

Gosp. (*rulo pred ustmi derži, ino nič ne spregovori*).

Bar. (*se gospéj bliža.*) Ti si tedej norčevala z mano?

Gosp. (*žé bôlj pogumna.*) Zakaj pa ne?

Bar. De bi te zlodej, ino vse tvôje burke! Ali se boš mar takó ponašala proti mêni?

Gosp. Ali tvôje traparije kaj boljiga zaslužiijo?

Bar. So li to traparije, de se za svôjo čast potégnem.

Gosp. Za-me ne maráš; me zametuješ, ino me vendar kačiš, mi nič ne zaupaš — komu se to spodobi?

Bar. Žêna, nikar ne bodi huda!

Néž. Kaj bi to bilo, ko bi bili gospá dali ljudi sklicati, kakor ste vi hòtli?

Bar. Imaš práv! Ponížati se moram — odpusti mi — sram me je!

- Néz.* Práv vam je; le sramujte se!
- Bar.* Zakaj pa nisi vùn prišla, ko sim te klical? — Ti, malopridnica ti!
- Néz.* Nisim môgla, sim se ravno preoblačila; ino gospá bodo že védili, zakaj me niso pustili.
- Bar.* Molči, molči od téga; pomagaj mi raji, de jo potolažim.
- Gosp.* Vse zastonj, zdaj je že prepôzno. Jest vidim, de se moram ločiti od têbe. V Velésovím per nunah bo za naprej môje prebivališe.
- Bar.* Kaj to bi mi ti zamôgla storiti?
- Néz.* Obljubim, že pervi dan bi se kasali, — bi od žalosti jokali.
- Gosp.* De si ravno. Raji se hočem po njim jokati, kakor odpustiti mu; prevêč me je razžalil.
- Bar.* Rozalika!
- Gosp.* Oh, jest nisim več tvôja Rozalika, ktéro si sicér ljubil! Uboga žêna sim, zavèržena sirota — nimam ga možá!
- Bar.* Usmili se!
- Gosp.* Ali si se ti mène usmilil?
- Bar.* Tisto prekléto pismo — — je naredilo, de mi je kri zavréla.
- Gosp.* Sej jest nisim pervolila —
- Bar.* Tedej si védila za-nj?

Gosp. Matiček ga je —

Bar. Kaj òn?

Gosp. Budalu dal —

Bar. Budalu je djal, de ga mu je néki kmet pernésel. Šéntani jecljavec! Čakaj merčès, jest te bom učil lagati!

Gosp. Ti prosiš, de naj ti odpustim, ino sam drugim odpustiti nêčeš. Láj, kakó si bédast. O možjé! možjé! — Če ti kdàj odpustim, si bom zgovorila, de mora vsim odpušèno biti.

Bar. Is serca rad; jest spoznam, moje zadržanje ni bilo lepó.

Gosp. Gerdó mèni ino tèbi!

Bar. O rêci li mèni! — Ali vendar, jest vas zén ne umém. Vé imate mnogotére obraze, veséle ino žalostne, sladké ino grénke; védno take, kakoršnih vam je tréba. Ti si bila rudéča, ino si se jokala, tvoj obráz je bil vès prepaden. — Per môji duši! sèj je še zdàj.

Gosp. (*se smejati sili.*) Sim bila rudéča —, kér sim se namest tèbe sramovala. Razžaljeno nedolžnost tudi rudečica spreléta, kakor hudo vést. Ali vi možjé ne znate téh dvéh reči razločiti; vaši občutki so pre topi.

- Bar.* (*se posmehuje.*) Ino fant z péčo na čêlu, brez suknje, na pol sléčen.
- Gosp.* Tukej le pred tabo je. Ali ti ni ljubši, de si téga fanta namest uni-ga najdel? Mênì se dozdéva, de téga sicèr rad najdeš?
- Bar.* (*se bòlj sméja.*) Pòtlej pa — tvòje zdihoVANje, tvoj jok.
- Gosp.* Ti me do sméha perpraviš, de si ravno nisim veséla.
- Bar.* Jest sim ménìl, de mi možjé vendar umémo, kako se svét za nos vodi, to de ni rès; nič ne vèmo! Beda-ki smo. Moja žèna nas vse v šolo popeljá.
- Néž.* Vèci dél so možjé krivi, kadar jih žené za nos vodijo.
- Gosp.* Pustimo to zdáj. Jest sim morebiti svòjo norčijo pre déleč gnala. Ali, kér ti jest nisim zamérila, úpam, de tudi ti mênì ne boš.
- Bar.* Rêci še enkrat, de mi odpustiš.
- Gosp.* Néžika, ali sim to žé rêkla?
- Néž.* Nisim slišala.
- Gosp.* Nehvalézni člòvek! Mar zaslužiš? —
- Bar.* Po svòjim obžalovanju. —
- Néž.* Môžkiga per milostljivi gospéj iskati!

Bar. Le tiho; za to sim bil pa tudi dôbro plačan.

Néž. Ino še ne verjéti, kadar gospá pravijo, de je hišna notri! (*od déleč se slišijo godci, bližati se.*)

Bar. Rozalika, daj se sprositi!

Gosp. Oh ljuba môja Néžika, sramujem se svôje slabosti! Nikar se ne uči od mène! (*baronu roko podá.*) Ne bo se ji več verjélo zanaprej, žénski jézi. —

Néž. Ovbe! godci gredó. — — De te! dôbro jo réžejo!

Bar. (*gospéj roko kušne.*) Kaj je to?

Sedemnajsti nastòp.

Baron, gospá, Néžika, Matiček.

Mat. (*perskače.*) **M**ilostljivi gospod! godci so zé tukej; mladost céle vasi, fantje ino dekličí zvunej čakajo, ino prosijo —

Bar. So vsi skupej?

Mat. Vsi, milostljivi gospod!

Bar. Tudi neznani prijatel!

Mat. Kakšín?

Bar. Ktéri ima k môji gospéj priti? Tisti v pismu, ki si ga Budalu dal.

Mat. Jest? — Jest ne!

Bar. Če bi jest pràv ne védil, bi žé v tvôjih očéh bral, de lažeš.

Mat. Tedej ne lažem jest, ampak môje oči.

Néž. Le tiho bodi, ljubi môj; nikar se ne zgovarjaj, medvé své vse obstale.

Mat. Kogá? — Ti méniš de sim Budalo.

Néž. Obstale, de si ti pismo narédil, za to, de bi bili milostljivi gospod menili, de je fànt notri, kò sim se bila jest zapèrta.

Bar. Rêci, de ni rés.

Gosp. Kaj boš tajíl! — sdàj je žé vùn.

Mat. (počasí, ravno kakor de bi skušal vganiti.) Zdàj je — — žé vùn —

Bar. Kaj ti na to praviš?

Mat. Jest? — jest pravim, de zvonaj godci čakajo.

Bar. Ti tedej obstaneš, de si pismo —

Mat. Kér milostljiva gospá hočejo, Néžika hoče, ino tudi vi hočete, moram obstati; ali kò bi jest bil na vašim méstu, per môji véri! jest bi od vsiga téga, kar govorimò, le besédice ne verjél.

Bar. De bi védno legál! — Ni je resnične beséde na njegovim jeziku.

Gosp. Pa si tudi čuden, ljubi mój, kér hočeš, de bi pravico govoril.

Néž. (*tihama Matičku*) Si vidil fanta?

Mat. (*tihama Néžiki*) Vidil sim ga; vès je polomljen.

Nésh. (*tihama*) Ubožček!

Gosp. (*baronu*) Vès, kaj je? Kar si obljudil, moraš izpolniti. Jest bom ljudém gôri priti rêkla.

Bar. Počakaj malo — se moram preobléci.

Gosp. Sej so domači ljudjé; pogléj kakšna sim jest.

Osemnajsti nastòp.

Baron, gospá, Néžika, Matiček, Gašper.

Gaš. (*pijàn, pernêse ubito posodo z cvetlizami.*) **K**jé je Matiček? — Po célim gradu ga žé išem.

Bar. Kaj je, Gašper?

Gaš. Ho, milostljivi gospod! — ravno práv! — škoda, škoda se déla. Recite to ôkno zazidati. To je réč, de ni nikamor. Vsiga vruga dôli méčejo. Premislite, zdaj so žé celò nékiga fanta dôli vèrgli.

Bar. Skozi ôkno?

- Mat.* Pojdi, pojdi pijanec! — sèj ne moreš stati.
- Gaš.* Kaj jest? Bog obvari! jest ne. — Per županovih so ga pili, to je rés; jest sim pa ravno mémo šèl. —
- Bar.* Nékiga fanta, praviš, so dôli vergli?
- Gaš.* Per môji duši, de je rés! Poglèjte čepine; vse, vse je pròč; cvetlice so pohojene, ino dinje pomečkane — Jest vam to povém, Matiček, de ne bote pôtlej mène kriviga délali.
- Nèš.* (*tihama Matičku.*) Gléj, de ga spraviš.
- Mat.* Milostljivi gospod, sèj vidite, de je pijàn! Sam se je gôri zavalil; sèj ne vé, kaj déla. Pojdi, ljubi moj Gašper! pojdi spat.
- Gaš.* Jest se nisim sam gôri zavalil, — jest dôbro vém, kaj délam. Per môji duši, jest — jest —
- Bar.* Kjé je tisti fânt, kjé je?
- Gaš.* Kjé je?
- Bar.* No ja!
- Gaš.* Ravno to sim hôtel rêči. Jest ga hočem iméti. Jest moram za svôje délo pôrok biti. Premislite! kar pade fânt dôli, kakor de bi bil iz nebés perlêtel —

- Něž.* (*tihama Matičku.*) Pověj mu, kar mu gré, pověj! —
- Mat.* Pijana svinja, de se prederzneš —
- Gaš.* Kako bi pa délal, če bi ne pil?
- Gosp.* De bi zé pil za potrebo.
- Gaš.* I kaj pa hôčem, kadar sim žejin?
- Bar.* Ti praviš, de so nékiga fanta skozi to ôkno vèrgli?
- Gaš.* Ja, v béli sukunjici obléčeniga. Pa se je naglo pobral, ino je stékel.
- Bar.* Zakaj ga nisi deržal?
- Gaš.* Sim ga hôtel, pa mi je spodletélo.
- Bar.* Ali bi ga saj spoznal?
- Gaš.* To se vé, de bi ga bil le vidil.
- Něž.* (*tihama Matičku.*) Ni ga vidil.
- Mat.* Kakšno vpitje je to, za voljo dvéh dinj! Je li besédice vrédno? Mòja dolžnost je gospôdo z dinjami preskerbétiti; ti pa Gašper, dèrži jézik za zobmí. Gospod baron! nič se ne jezite. Jest sim skozi ôkno poskôčil.
- Bar.* Ti?
- Gaš.* Ho, ho, ho! — grôzno ste zrastli ta çàs; manjši ino šibkeji ste se mi zdéli.
- Mat.* Kako pa; kadar se skoči, se človék manjši ino šibkeji vidi.
- Gaš.* Préd bi rékel, de je mali —

Bar. Tonček hočeš rêci?

Mat. Kaj pa de! Izpred Ljubljanskih vrat se je vèrnil, ter je nazaj perdirjal, ino z vozam ino z kobilo vréd skozi ôkno skôčil.

Gaš. Nàk, téga pa ne; téga nisim vidil — ko bi bil kobilo skočiti vidil, bi bil tudi po pravici povédal.

Bar. Skôrej me bo jéza popadla.

Mat. Jest sim per žénskîh v sami kamžolici sedèl. Práv soparno je bilo! — — tam sim Néžike čakal, kar slišim vas priti; pismo mi pride na misel. Strah me je prevzèl, in nékaj me je spodbôdlo; kar puhnem skèzi ôkno, de sim si skôrej nogó slômil. (*nogó mane, kakor de bi ga boléla.*)

Gaš. Sna biti; — če ste pa vi bili, vam moram vendar nazaj dati, kar je vašiga. To le — sim za vami pobral. (*mu pismo podá.*)

Bar. Dajga mênî! (*mu pismo iz rók potégne.*)

Mat. (*na stran.*) Sdáj bo zlódej le!

Bar. (*Matičku.*) V tim strahu saj nisi pozabil, kakšne pisma po žepu nosiš? Kakšno pismo je to?

Mat. (*po žepu îše, nékaj listov vùn zléče, ino jih pregleduje.*) Počasi! — sèj pravim,

člôvek ima toliko pisarije, de sam ne vé, kjé mu glava stoji. To je pismo iz Dolénskiga od néke stare prijatlice. — Pač rés, veliko besedí, pa malo pridnih. — Ho, ho! zdaj žé vém, morebiti je ravno tisti list, na ktériga tlako zapisujem — Šéntaj ne, tukaj je le. V tem žepu sim imél nékaj sémen zapisanih. (*Baron ogleduje pismo.*)

Gosp. (*tihama Néžiki.*) Pismo na vôdja latinskih šol v Ljubljani.

Néž. (*Matičku*) Pismo na vôdja latinskih šol v Ljubljani.

Bar. No, Matiček, ti sicèr tolikanj véš. Boš vganil, ali ne?

Gaš. (*blizo Matička.*) Pravijo, ali bote vganili?

Mat. Molči, neslanec!

Bar. Tedej ne véš?

Mat. Ho, ho, ho, ho! Jest tépec! — Gotovo bo Tončkovo pismo na vôdja latinskih šol v Ljubljani. Kaj ne? — Pozabil sim mu ga dati. — O ti šéntana buča! (*se na čélo udari.*) Siromak, kaj bo začél? — Se mora za njim —

Bar. Kaj je mislil, de ga je tēbi izróčil?

Mat. On je ménil, de bote kaj zraven predstavili.

- Bar.* Koga? (*pismo ogleduje*).
- Gosp.* (*Něžiki na uho.*) De bi pečat popravili.
- Něž.* (*Matičku tihama.*) De bi pečat popravili.
- Bar.* (*Matičku*) Govôri, kaj je mislil?
- Mat.* De bi — pečat popravili.
- Gosp.* Morebiti si slabo zapečatil?
- Bar.* (*z prekrilo jézo.*) Rés je; vosek ni prijél — práv imaš. — (*za-se*) Kaj mi je mar narejêno, de ne bom nikdar nič zvédil! —
- Mat.* Milostljivi gospod! — Godci čakajo, — jih smém poklicati?
- Gaš.* Kakor vidim, me ne bo tréba. — No, ne zamérite mi. (*odstopi.*)

Devetnajsti nastòp.

Baron, gospá, Něžika, Matiček ino Žužek.

- Žuž.* (*pernése šòp listov pod pazho, ino med vratmi govori*) Vùn, le vùn, vam pravim. Poberite se! — Osli, kaj ménite, de je tukej kerčma? (*Baronu*) Milostljivi gospod, céla vas z godci vréd je v grajšini. Če jih bòlj vùn

gonim, bòlj notri rijejo; — sam ne vém, kaj je to danes?

Bar. Še téga se mi manjka!

Mat. (*Žužku*) Nič ne skerbite, gospod žlahtni. Če hočete véditi, kaj to poméni, vam bom kmalo vse razložil.

Žuž. Matiček, z tabo imam tudi govòriti.

Mat. De bote védili, ti ljudjé so za voljo méne ino môje nevéste skupej prišli. Danes bomo sklenili; za jutri vas pa v svate povabim.

Zuž. Méniš žé jutri? — Počasi! — Midva bova še nékaj popréd govorila. (*izléče iz listov neko pisanje, ino ga baronu da.*) Berite to pisanje, milostljivi gospod! To je danes k nam došlo.

Néž. (*Matičku*) Nič se ne boj.

Bar. (*bêre*) „*Marija Smrékarica Beschliesserinn zu Schwammburg contra N. N. vulgo Matiček etc. etc. in puncto mutui et promissi matrimonu*“. Takó! smo tukej domá? — Néžika se bo kej veselila. (*Matičku*) Kaj ti praviš, Matiček?

Mat. Jest — jest, milostljivi gospod! — zadnje beséde so latinske, jih nisim práv razumel.

Bar. Jih nisi práv razumel? — Poslušaj tedej; po krajnsko ti jih bom povédal. Te beséde govoré, de iz današne svatovšine ino iz vse tvôje ženitve ne bo nič; de se imajo godci per ti priči iz grajšine pobrati; de si ti nesramen goluf, — zapeljivec; de bom jest to nedolžnost iz tvôjih parkljev réšel, ino têbe sapréti rékel — me razumés zdàj?

Gosp. Kaj to poméni Néžika?

Néž. Nič, nič hudiga. — Nič se ne vstrašite, jest žé vse vém.

Mat. Bog nas vari, to so grozovitne beséde. — Ali jest persézem, de ta golufija —

Žuž. Kaj? Golufija? — Golufija? — Bomo žé vidili. Zmešnjava ti bo žé pod nos povédal, kar ti gré. —

Bar. Je li Zmešnjava tukej?

Žuž. Tukej je, milostljivi gospod!

Bar. K mênì ga perpeljite — Ali pa nikar! sam bom do njéga stopil; jest moram ž-njim govoriti. (*sam per sébi.*) Ta réč, kakor je zdàj napeljana, lepó kaže. (*Matičku preč gredóč*) Vùn mi spravi svôje škripáče, pa le urno. Jest jih ne terpim, kratko nikar ne! (*gré z Žužkam*).

- Mat.* Jest tudi ne! ták dolgo, de se bo môja nedolžnost skazala. (*misli iti.*)
- Néž.* (*ga odzad pocuka, de se okrog obèrne.*) Ti, kaj bo?
- Mat.* Vse dôbro! — jest jo bom žé zvil. Godci bojo ta čas per županu čakali. (*gré, godci vrézejo zvunej žalostni odhòd, ktéri se zmiram mànj sliši.*)

Dvajseti nastòp.

Gospá, Néžika.

- Gosp.* (*séde na stol.*) **K**aj bo s tvôjim žéninam?
- Néž.* E kaj! Jest se na njegovo zbrisano glavo zanêsem.
- Gosp.* Ta presnêti Matiček z svôjim pisnam! — Kakšín strah mi je narédil! Oh Néžika! mênì se je hudo godilo.
- Néž.* Milostljiva gospá, ko bi se bili vi vidili, kakšni ste bili; bledí, kakor zid! Ali to je prešlò naglo ko megla; počasi ste pa spét rudéçi postali.
- Gosp.* Tedej skozi ôkno je skòčil?
- Néž.* Kakor kobilica. —

- Gosp.* Na zadnje pa še pijani Gašper; vso me je zmamil, — nisim védila, kaj govorim.
- Néž.* O, kaj pa de! sim slišala — tako se vam je vezalo! Vidite, — jest bi ne bila nikoli verjéla, de znate takó dôbro lagati.
- Gosp.* Kaj rés méniš, de je moj mož vse verjél? — Če pa fanta v grajšini najde? —
- Néž.* Jest bom žé skerbéla, de ga ne bo najdel.
- Gosp.* On jo mora urno v Ljubljano potegniti; ni drugači. Zakaj po vsim tém, kar se je zgodilo, lahko véš, de me nič več ne veselí, ga dôli v gôjzd pošiljati.
- Néž.* Sèj rés; tudi jest bi ne hòtla iti. Ali po takim se zopet ne bom možila. —
- Gosp.* Tiho! — kaj bi pa bilo, ako bi jest sama namest têbe dôli šla?
- Néž.* Vi? Milostljiva gospá?
- Gosp.* Takó ne bo nihcè v nevarnosti. — Moj mož si ne bo upal tajiti — sam bo nalétel — prepričan bo — pôtlej ga bom še le strahovala. Ena mi je žé po sréči stékla; morebiti mi bo tudi druga. Véš kaj, Néžika! ti

mu le porôči, préd ko moreš, de ga boš v gojzdiku čakala. Ali de nobêden drugi —

Néž. Saj Matiček.

Gosp. Tudi ne. — On ne smé nič véditi, gotovo bi se vmés vtikal. Pójdive malo vùn, tukej je presoparno; ni mogoče dâlji prestati. Se bove še več pogovorile.

Néž. Vi ste pač pravo vganili; ta na vse strani práv kaže, kakor koli jo preudarim. Barli bodo veliki, ino na zadnje vendar le Matička dobim.

Trétje délo.

Grajšinska kancelija.

Pervi nastòp.

Baron, Budalo, Jaka.

Budalo, per mizi sedi ino piše. Jaka je na pot napravljen pismo v rokah deržeč.

Bar. Si me razumel?

Jak. Sim, milostljivi gospod! (*odide.*)

Bar. (*za nekoliko časa ga kliče.*) Jaka!

Jak. (*se verne*) Milostljivi gospod!

Bar. Te ni nihčè vidil?

Jak. Nihčè.

Bar. Žébca vzêmi.

Jak. Je žé osedlan.

Bar. Hiti v dir proti Ljubljani. Kakor hitro dôli prideš, prašaj, če je fant prišel; zlasti pa, kdaj je prišel?

Jak. Žé vém.

Bar. Daj mu to pismo, de ga vodju latinskih šol nêse, ino urno nazaj pridi.

Jak. Če ga pa v Ljubljani ni? —

Bar. Se pa hitro vèrni, ino mi pridi povédât. (*Jaka odide.*)

Drugi nastòp.

Baron, Budalo.

Bar. **B**udalo!

Bud. (*jecljaje.*) Mi - mi - lostljivi g - go - spod!

Bar. Pokličite Matička. Naj kmalo sim pride.

Bud. Kancelir tudi, ino Zme - Zmešnjava?

Bar. Še ne; sam Matiček. (*Budalo odide.*)

Trétji nastòp.

Baron (sam, zamišljen sim ter tje hodi.)

Ni drugači! norčujejo z mano — Tukej mi nékdo pismo pomolí, v kτέρim je zapisano, de mi žèna rogé stavi. Ko pa domú pridem, hišno per nji najdem. Tamkej skoči nékdo skozi ôkno, od kτέρiga drug pravi, de je òn sam skôčil. Žèna se ustraši, ko me zagléda; potém me pa práv dôbro ozmérja. — To se ne sklâda. — Kako sté se posmehovale, ino èna drugi kimale! — Ja, sèj pravim, žené, žené! kdor vas ne pozná, bi vas

dragó plačal! — Ino vendar ne morem téga merčêsa popustiti! — Kaj me moti? — Kaj néki? — Bédasta buča! — Vém, ko bi ne bila tako terdovratna, žé zdavnaj bi je bil sit; zdavnaj bi se je bil naveličal. Pa de bi le saj védil, ali je Néžika molčala, ali nè! (*Matiček pride ino ostane v dnu igrališa.*) Matička dolgo ni! — Jest moram besédo tako napeljati, de zvém, ali on vé, de njegovo nevésto ljúbim.

Četerti nastòp.

Matiček, baron.

Mat. (*na stran.*) **T**o je là.

Bar. Če je Matičku le besédico povédala —

Mat. (*na stran.*) Mèni se je koj zdélo —

Bar. Je njegova pravda zgubljena.

Mat. (*na stran.*) Lépa pravica!

Bar. Pôtlej bomo vidili, kjé se bo žênil —

Mat. (*na stran.*) Per Néžiki, nikjér drugéj

Bar. (*se zasučè, ino ga zagléda.*) He! kaj je? kdo je?

Mat. Jest sim, gospod baron!

Bar. Kaj si rékel?

Mat. Jest? — nič.

Bar. Per Néžiki, nikjér drugéj.

Mat. Ravno to! — zvunej me je nékdo prašal, kjé sim bil? sim pa rékel: per Néžiki, nikjér drugéj.

Bar. Per Néžiki? — Vlačugar! zakaj pa tako dolgo ne prideš, de moram za tabo pošiljati?

Mat. (*se vède, kakor de bi se bil ravno preoblékel.*) Sim bil vès povaljan, sató, kér sim skozi ôkno planil; sim se mogel preobléči.

Bar. Si se célo uro preoblačil? — Pogléjte, pôsli se dàlj oblačijo, kakor mi gospôda.

Mat. Zato, kér nimajo pôslov.

Bar. Še zdàj ne umém, kaj te je nagnalo, se v nevarnost podati, ino skozi ôkno —

Mat. Nevarnost bi komaj bila, ko bi bil v brêzdno padel.

Bar. Le obračaj besédo, le obračaj. Govorjênje ni bilo od nevárnosti; jest te le prašam, kaj te je permoralo skozi ôkno poskočiti.

Mat. Milostljivi gospod, sami premislite. Vi ste domú prisli, nasajêni, razkačeni,

pihaje ko gad; po sili ste hôtli môžkiga per svôji gospéj najti; vrala ste hôtli ulomiti, ino sténo razbiti! — Pergodilo se je pa ravno, de jest nisim bil deleč od ondód. V svôji togôti bi me bili —

Bar. Zakaj pa nisi dôli šèl po stôpnjicah?

Mat. Bi bil ravno vas sréčal.

Bar. (*razkačen.*) Sréčal? — (*na stran.*) Togotili se ne smém, sicer nič ne zvém.

Mat. (*na stran.*) Bom le vidil, kaj bo.

Bar. Pa sèj od téga ravno nisim hôtel govoriti; naj bo. Mislil sim le — ja, sim mislil, tvôjo ino Néžkino posteljo blizo svôjiga stanovala napraviti, de bi vaju bòlj per rokah imèl; pa sim se drugači premislil —

Mat. Kaj ste si premislili, milostljivi gospod!

Bar. Pervič se ne spodobi.

Mat. Zakaj néki ne? — kar je vam vséč, se tudi spodobi.

Bar. Méniš?

Mat. Ménim dè! — kaj bote drugih ljudi prašali. Če je vam ino mênì práv, mora vsim ljudém práv biti. Mênì se bo po tém velika čast zgodila, ino Néžika žé od vesèlja hrepení, žé dočakati ne more —

- Bar.* (na stran.) Vendar le nič ne vé; deklé mu ni nič povédalo.
- Mat.* (na stran.) On misli, de nič ne vé; jest ga bom žé spodbodel, jest!
- Bar.* Ljubi moj, kaj néki gospá misli, de mi take barle napravlja?
- Mat.* Per môji duši, milostljivi gospod! to morate vi hòlj véditi, mém mène.
- Bar.* Jest práv lepó rabim ž-njo; sej imá vse pri mênì, kar njéno sercé poželí.
- Mat.* Samo vašiga sercá nima. Malo se mu hvale vé, kdor nam to dajè, za kar ne maramo, namest téga, kar bi radi iméli.
- Bar.* Včasi si mi vse povédal.
- Mat.* Zdàj vam pa nič ne tajim.
- Bar.* Koliko ti je plačala môja žèna, de jo služiš.
- Mat.* Svôje dolžnosti si ne dajèm plačevati.
- Bar.* Ni družiga, kakor laž ino golufija, kar pride iz tvòjih ust.
- Mat.* Kdor golufije iše, jo najde.
- Bar.* Gèrde rečí se slišijo od têbe.
- Mat.* Sim pa jest lépsi. Dòbro bi bilo, ko bi môgel vsak gospod to rečí.
- Bar.* Ti svôje sréče išeš, pa nikoli po ravnim potu.
- Mat.* Kdo bo hòdil po ravnim? Tam kjér

se vesoljni svét shaja, se ljudjé rijejo, sujejo ino žokajo. Nisim bedák, de bi méd-nje hôdil.

Bar. (*na stran.*) Ni ga mogoče nikjér prijéti. Kadar človek méni, de ga ima žé v pestéh, se mu kar zmuzne.

Mat. (*na stran.*) Zvit je kakor kača, tode sim jest še bòlj.

Bar. Matiček, kaj bo, če pravdo zgubiš? Boš mogel Smrékarico vzéti.

Mat. Bog obvari! Té dolénske basage ne vzamem po nobêni céni. Milostljivi gospod! vi me pač ne bote obsodili, kér nam sami vse mlade dekléta izpred nosa jemljete.

Bar. Jest te ne bom sodil, ampak pravica.

Mat. Pravica gospôdo ljubi; za siromaka ne mara.

Bar. Kaj méniš, de z tabo norčujem?

Mat. Kdo vé, če nè? Na zadnje bomo žé vidili, če ste resnično mislili.

Bar. (*na stran.*) Vse vé; Néžika mu je vse povédala. Še ž-njo moram govoriti.

Mat. (*na stran.*) Me je hôtel na léd spraviti, pa sim mu kos.

Péti nastòp.

Néžika, baron, Matiček.

- Než.* (*pertèče, de ji sapa uhaja.*) **M**ilostljivi gospod! milostljivi gospod!
- Bar.* (*ko jo pogléda, na stran.*) Ravno práv. (*Matičku*) Pojdi, Matiček, ter pokličí Žužka, Zmešnjava ino Budala, de se pravda skléne. Še danes hočem véditi, per čém smo.
- Mat.* Zdaj — ali kòj zdaj? — — Ali mora Néžika tudi zraven biti.
- Néž.* (*Matičku tihama.*) Le pojdi, le pojdi; drugo ti bom žé vse povédala.

Šésti nastòp.

Néžika, baron.

- Néž.* **N**e zamérite.
- Bar.* Kaj je Néžika?
- Néž.* Ste tako hudí. —
- Bar.* Kaj hočeš?
- Néž.* (*sramežljiva.*) Milostljivo gospó je jélo šipati —
- Bar.* Kaj je zató? — Stopi k Urši, naj ji kamilic skuha. — Mislim, de bo tudi tébe skôrej šipalo.

- Něž.* Oh, mène nè; — tako bolézen imajo le gospé; me déklice ne vémo nič od njé.
- Bar.* Nevésta brez žénina! —
- Něž.* Če pa Smrékarico plačam! — Sèj ste mi doto obljubili —
- Bar.* Jest, praviš, sim ti doto obljubil?
- Něž.* Mèni se zdi, de sim vas práv razuméla. (*oči po sèbi vèrže.*)
- Bar.* Ja, če tudi ti mène razumés?
- Něž.* (*oči po sèbi vèrže.*) Dolžnost mi je, vam pokorni biti.
- Bar.* Zakaj mi pa téga nisi popréd povédala? Eh ti!
- Něž.* Resnica nikoli prepôzno ne pride.
- Bar.* Boš prišla v gôjzd?
- Něž.* Sèj sim skôrej vsak večér dôli.
- Bar.* Danes zjutrej si bila kèj terdovratna.
- Něž.* Danes zjutrej? — Učénec za stôlam —
- Bar.* Imaš práv; téga nisim mislil. Žakaj pa nisi pôtlej pervolila, ko je Žužek —
- Něž.* Kaj je bilo tréba Žužku véditi?
- Bar.* Imaš zopet práv. Ampak Matičku si vse povédala, kaj nè?
- Něž.* Kaj pa de! — Jest mu vse povém, le téga ne, česar véditi ne smé.
- Bar.* (*posmehljaje.*) Ljubeznjiva Néžika, ali

tedej oblubiš? — Če se pa zlažeš? — De me práv razumíš, Néžika! — če dôli ne prideš, ne bo žénina.

Néž. Če ne bo dote ino žénina, tudi Néžike ne bo za vás, milostljivi gospod baron!

Bar. (*na stran.*) Presnéto se je odrézala! Človek se mora va-njo zaljubiti, ako bi ravno ne hòtel. (*Néžiki*) Kaj gospá porêče, de takó dolgo ne prideš. Pojdi, pojdi k nji, ter rêci Urši, de naj skuha kamilic.

Néž. (*se posmehuje.*) Oh, sèj ni tako hudó. Sim si mogla kaj zmisliti, de sim sméla k vam priti.

Bar. (*jo hoče objéti.*) Serček moj!

Néž. (*mu uide.*) Nékdo pride.

Bar. (*na stran.*) Je žé môja! je žé môja!

Néž. Zdaj, le urno milostljivi gospéj povédat. (*stêče, ino gredé Matičku pravi*) Pravda je dobljêna.

Sédmi nastòp.

Baron, Néžika, Budalo, Zmešnjava.

Mat. Néžika, Néžika! počakaj malo. Jest moram iti za-njo. (*odide.*)

Bar. (na stran.) „Pravda je dobljêna“ je rêkla, se mi zdi. Prederto deklè! zdaj spét ne vém, če sim kròp ali vòda. Kò bi me obá za nos vodila! — Oh le počasi — sèj pravda še ni dobljêna; še ni dobljêna. (*odide.*)

Osmi nastòp.

Budalo, Zmešnjava.

Bud. Moram stòle ino mizo perpraviti, danes bo se - se - sion. (*mizo na srédo zléce, ino stòle okoli postavi; na mizi je kaluzina, papir, perésa ino šòp listov.*)

Zmež. Budalo, vi imate védno dovelj déla!

Bud. Tolikanj ga je, de ne vém k - kjé s - se me glava derží.

Zmeš. Verjamem, sej jest skòrej vsaki drugi téden pridem.

Bud. Oh, kaj vi! Vas se vsêlej razveselím, kadar pridete. Justiciale še vendar k - kàj vèrže.

Zmeš. Zastonj se mačke švigajo.

Bud. Le kresija, k - kresija je naš križ. Premislite dvanajst pro - o - tokolov moram sam v ròkah iméti. K - kdaj

je bilo še kaj taciga s - slišati? Žé dvé ino t - tridesét lét sim v tém, pa nismo iméli družiga pro - o - tokola, zvunaj téga, (*na čélo pokaže*) ino vse je šlo dôbro od rók.

Zmeš. Protokol mora v glavi biti, drugač ni vse nič.

Bud. Z kméti je grôzno velika težava. Ako mu le količkaj križem hodi, ga žé zlodej v k - kresijo nêse, žé vpije: pravica, pravica! — Včasi smo mu le léskove p - pravice po herbtu dali, pa je bilo vse dôbro.

Zmeš. To je pač rés. Kmèt je uméten postal; se ne da dréti, kakor bi kdo hôtel.

Bud. Toliko je ž njim opraviti, de vam ne morem dopovédati. Pa vse zastonj, pomislite, za - zastonj! —

Zmeš. Oh, šéntani ôsli!

Bud. Zdàj nam mislijo celò šolo, ali kakor po novo pravijo, učivnico napraviti. Ne vém, ali bi se člôvek smejal, ali bi se togotil. — Léjte še celò govorjênje nam kazé!

Zmeš. Traparije! kaj si ljudjé še zmislijo?

Bud. Oh, smo jim dali žé uméti. Učivnice ne bo, in to tako resnično, kakor resnično sim jest Budalo, in

če bi se kresija na glavo postavila. Pa s - sej je sam kmèt noče, to je še dôbro!

Zmeš. Na, hvala, de je kmèt priprost ino neumen, sicer bi bila naša per kraji!

Devéti nastòp.

Budalo, Zmešnjava, Žužek.

Žuž. Je žé vse perpravljeno?

Bud. J - je žé.

Žuž. Tudi baron bo kmalo tukej. Danes bo sam zraven. (*Zmešnjavi.*) Gospod Zmešnjava! povéjte mi kaj od môje stare. Je li zdrava, terdna?

Zmeš. Oh ja terdna; grôzno se redí, kaj ménite.

Žuž. Je bila védno na debéliši stran.

Zmeš. Me práv veselí, de jo poznate.

Žuž. Takó dobro, kakor vas, če ne bòlj. O terjacih je bilo ravno trideset lét, kar sva na Gobovim-gradu skupej služila, jest za pisarja, ôna pa za lišno. Med nam raekoč, jest bi jo žé rad preskerbljêno vidil.

Zmeš. Ravnozďaj se to lahkó zgodí; kakor smo žé govorili. Matiček jo mora vzéti.

Žuž. Tudi baron mi je nékaj taciga rékel.
Le tiho, ravno zdaj gré.

Deséti nastòp.

Baron, Žužek, Zmešnjava, Budalo, brič.

(Baron se uséde; na desno stran zraven njéga Žužek, na lévo Budalo. Zmešnjava na strani stoji, zadej per vratih pa brič.)

Žuž. **B**udalo, berite!

Bud. Po versti?

Bar. Le od kraja, le od kraja.

Bud. (bêre) „*An das löbl. O - Ortsgericht der Herrschaft Haberburg. Juri K - Kopriva, im Dorfe Globokosesshaft ge - gewesener Unterthan, — contra Mathia Z - Zatilnik wegen Vergütung der Meliora - azionen.*“

Žuž. Zapopadek leté tóžbe vam bom ob kratkím razložil. Ranjki Anžè, Jurjev ôče, je zapustil mitovino, ino sedméro otrók. Juri, nar stariši med njimi, ni môgel zêmlje plačati. Toréj je gosposkina ostala, od ktére jo je Matija Zatilnik za devét ino šest-

deset kron vkupil. Na to se Juri Kopriva pertoži, de je njegov ôče, Anžè, namést stare leséne bajtice, novo hišo narédil, ino zêmljo za sto ino trideset zlat poboljšal. On pravi, de mu je Matija Zatilnik ta denar poverniti dolžán.

Bar. Téga bi mu imel jest poverniti. Kér mi je zêmlja nazaj v last prišla, in kér sim jo jest Zatilniku z hišo vréd prodal.

Žuž. Kaj še! Kdor na môji zêmlji zida, mèni zida. Bajta je stala žé sto ino dvajset lét; naj bi jo bil pa še òn pustil. De se pa ta réč ob kratkim dokončá, se nar préd Juri Kopriva v soldate da; drugi otrôci si bodo žé po svétu kruha iskali. — Tukej zvunej se jokajo. Če zapovéste, jih notri pokličem.

Bar. Danes ni tréba. Jutri — pojutrišnjim, ali pa danes téden; — ta tóžba se zna drugikrat skleniti. Otrôkam se da jésti, po tém naj pa gredó domu.

Žuž. (*glasno proti briču.*) Juri Kopriva ino Matija Zatilnik naj prideta danes téden. (*na stran.*) Jurja pa ne pusti is

gradú, me slišiš? (*brič gré, pa kmalo nazaj pride.*)

Bar. Le napréj, le napréj.

Bud. (*vsame drugi list, ino ga bêre.*) „*An das löbl. Gericht etc. etc. Andrej Zakrilovec contra den Einnehmer zu Babjadolina wegen wi-iderrechtlicher Abnahme.*

Bar. To ne gré sim; le napréj.

Bud. (*vzame zopet drugi list v roke, ino ga bêre.*) „*An Seine Hochfreiherrlichen G-Gnaden etc. Maria Smrékara, Beschliesserinn zu Schwannburg, contra N. N. vulgo Matiček, Gärtner, respective Hausmeister bei hochgedacht Sr. freiherrenlichen Gnaden in puncto m-mului et promissi matrimonii.*“

Žuž. (*briču.*) Perpêlji Matička! (*brič odide, ino kmalo nazaj pride. Zmešnjava napréj stopi.*)

Enajsti nastòp.

Matiček ino poprèjšni.

Bud. (*piše.*) **C**ontra N. N. Tvôje imé?

Mat. Matiček.

- Bud.* Primek?
- Mat.* Ga nimam; sim ga zgubil.
- Žuž.* Kakó se tvoj ôče kliče?
- Mat.* Povéjte mi popréd, kdo je moj ôče!
- Žuž.* O, le tiho, ga homo žé najdli. Te-dej contra N. N. vulgo Matiček.
- Bud.* (piše.) „*Den Einspruch der obbe-nannten Maria Smrékarica wider die Heirath des eröfterten Matiček N. N. betreffend.*“ Zmešnjava sto-pite napréj! Ta gospod bo za Smré-karico besédil; Matiček se bo pa sam odgovarjal.
- Mat.* Jest sam, ja. Jest znam jêzik brusiti, kakor vsaki dohtar. Sam bom lahko svôje denarce zapravit, mi ne bo tréba pijavk najémati.
- Žuž.* Tiho! — gospod Zmešnjava, berite nam njegovo zavézno pismo.
- Zmeš.* (*bêre*) „*Jest podpisani*“ — Častit-ljiva gosposka! Vém, de se ima po novi zapovedi pravica le po némš-ko iskati —
- Mat.* Če je po krajnsko ne najdem, ji bom mogel žvižgati, kér némški-ga práv ne umém.
- Žuž.* Molči!
- Zmeš.* Kér je pa zavézno pismo môjiga zo-

pernika krajnsko, prosim za *dispensation pro hoc casu*, de naj ga po krajnsko hêrem.

Bar. Žé práv, žé práv.

Mat. Morebiti pa môje zavézno pismo po novih postavah nič ne veljá? —

Žuž. Molči! (*Zmešnjavi*) Berite.

Zmeš. (bêre.) „*Jest podpisani spoznam, de mi je ljubeznjiva déklica, Marija Šmrékarica, ključarica na Gobovim-gradu, dvě sto gotovih kron naštéla. Iz hvaléžnosti obljubim, de jo bom vzél, ino tudi denarje, kadar bo hôlla, povernil. Matiček.*“ — Jest pravim, de je Matiček dolžán, svôjo obljubo dopolniti, to je Marijo Smrekarico vzéti, ino prejéte denarje poverniti. Častitljivi, visôkovrédni, imenitni gospodje! — še nikdar ni bila tako imenitna tôžba vaši sôdbi podvèržena! — ino za Jakobam v starim zakonu, ktéri je sédem lét služil za svôje nevésto —

Bar. (spregovori.) Préden daljej grémo! — (*Matičku*) Ali spoznaš svôje zavézno pismo?

Žuž. Jezičnik govôri!

Mat. Ko bi jest jezičnik bil, kakor me kličete, bi vam rékel, de moj podpis *Matiček* nima zavéze v sêbi. Zakaj človek brez iména ne more, ne obljubiti, ne podpisati, ino ne dolžán biti. Tode pošten mož sim. Čista vést mi je ljubši od dvéh sto kron. Svoj dolg spoznam ino zavézno pismo. Le samo to pomislite, de ga niste práv brali, gospod Zmešnjava. V môjim zavéznim pismu ne stoji: *jest obljubim, de jo bom vzél*, ampak: *obljubim, de jih bom vzél*. to je, denarje. To je vèlik razložek.

Bar. Kako je zapisano, *jo* ali *jih*?

Zmeš. Jest pravim *jo*.

Mat. Jest pravim pa *jih*.

Žuž. Pokažite Zmešnjava. (*bêre*) *E-e-e — déklica e-e-e — gotovih e-e-e — ha, ino obljubim iz hvaléžnosti, de de jo — jih — jo jih —* Ni mogôče brati — je zalito.

Bud. Za - alito?

Zmež. *Dato non concessio*. Naj bo tedej *jih*. Visôko učéni gospodje! uméli boste lahko vsi, de se je *Matiček* tukej ali nalaš, ali zarés prepisal. Zakaj njému ni bilo tréba obljubiti, de bo

denarje vzél, ktére mu je naštéla, in za ktére jo je prôsil. —

Mat. Ktére mi je vrinila. — Vedila je, de so per mêni dôbro naložéni. Ino potém, če bi bil jest obljudil, jo vzéti; bi ne bilo méni tréba obljuditi, ji denarje povérniti.

Zmeš. *Iz hvaléžnosti*, stojí v pismu, „*ino obljudim iz hvaléžnosti*“

Bar. (*Žužku*) Kakó bomo to razložili?

Žuž. (*baronu*) Na perségo ga ženímo.

Bar. V pismu stojí, de je prejéti denar povérniti obljudil, kadar bo hôtla. On ga mora tedej danes povérniti, ali naj jo pa vsame. (*Žužku*) Bomo vidili, kako bo cvilil; nima ga cvenka, — suh je, ko pôper.

Mat. „*Kadar bo hôtla.*“ Milostljivi gospod! prevdarite prav te beséde; od gosposke ne stojí nič zraven. Oblast, mêni čas ali dan odločiti, kdaj šim ji dolžán denarje povérniti, je ôna sama sêbi — perhranila. Postavim pa, de bi jih tudi še danes povérniti dolžán bil, ino de bi jih vendar ne povérnil, je tudi še druga zapréga zraven, de je vzéti ne morem.

Zmeš. Kakšna zapréga? Obljubil si, toréj moraš.

Mat. Počasi! — Nisim môgel obljubiti, tedej ne smém.

Žuž. Zakaj ne smés?

Mat. Zavoljo svôjih imenitnih staršev!

Bar. Ha, ha, ha! — imenitnih staršev, kurbe sin! —

Mat. Jest se ne morem zavréči, dôkler môji starši ne pervolijo.

Zmeš. Kdo so tvôji starši? povéj, imenuj jih!

Mat. Poterpite malo, žlahtni gospod! — jih bom skôrej najdel; sej jih žé sédem-najst lét ísem.

Žuž. Šéntani tat! na césti je bil najden.

Mat. Zgubljen, žlahtni gospod, ino ukraden sim bil, če hočete véditi.

Bar. Zgubljen ino ukraden?

Mat. Ni drugači, milostljivi gospod! — Na mênì je veliko ležéče, sicer bi me ne bil nihčè ukradel, — ino to znaminje na môji roki — (*zaviha rokav na desnici.*)

Žuž. (*urno.*) Križček na désni roki?

Mat. Kako vi to véste?

Žuž. Bog z nami! — òn je! òn je!

Bar. Kdo?

Žuž. Moj Jurček!

Mat. Zna biti; Cigani so me Maticka imenovali.

Žuž. So te Cigani ukradli?

Mat. (ošabno.) Bliso nekiga gradú! — Žlahtni gospod, dajte me môji žlahti nazaj; za en mérnik petíc sim vam pôrok.

Žuž. Sram me je! — pa kaj bom tajíl? — Natora je vse premagala! — Jurček! — Jurček! Ali ti sercé nič ne razodéva?

Mat. Kar nič.

Žuž. Tàk ga objemi! — Pertisni ga na svôje persi!

Mat. Kogá?

Žuž. Svôjiga očéta. (ga objame.)

Mat. (žalosten.) O joj! o joj! — ino môja mati?

Žuž. Ravno ôna.

Mat. Kdo?

Žuž. Smrékarica.

Bar. Njegova mati?

Bud. Te - edej je ne bo vzél.

Dvanajsti nastòp.

*Néžika ino popréjšni.**(Néžika pertêče z môšnjo denarjev.)*

Néž. **N**e bo je vzél nè! — tukej so denarji. Milostljiva gospá so mi jih za doto dali; jest Smrékarico plačam.

Bar. *(na stran.)* De bi zlodej še milostljivo gospó! *(gré.)*

Trinajsti nastòp.

Popréjšni razun barona.

Mat. **N**éžika! le ohrani svôje denarje le.

Žuž. Še to zavézno pismo zraven. *(ji da Matičkovo pismo.)* Z časam še več, če Bog da.

Néž. Tedej jo boš vzél, nehvaléžnik?

Mat. Vzél ja — tode za svôjo mater. To je pa moj ôče! *(Žužka pokaže.)*

Néž. Ali je mogoče!

Žuž. Ja, Néžika, vse se je spreobrnilo. To je moj Jurček; pogléj ga, sad môje pèrve ljubézni.

Mat. Matiček hom tudi zanaprėj. To imé je bòlj okroglo; sim ga bòlj navajen.

Žuž. Kakor hočeš, Jurček ali Matiček. Ali sin môjiga sercá, vesêlje môjih starih dni boš. Dolgo sim molčal, dolgo sim svôje občutke krotíl. O natora, zdàj si premagala! —

Mat. Vse svôje dni se še nisim jokal, zdàj mi pa solzé po curkih iz očí silijo. Têpec, ali se boš sramoval? — To vesêlje, kakoršno jest čutim, se ne čuti dvakrat v življênji.

Žuž. Néžika tudi bistro gléda. — Kaj veljá, de jo umém. Tukej ga imaš. (*ji Matička tjé porine.*) Iz môjih rok se ga nisi nadjala.

Néz. Oh Matiček!

Mat. Néžika!

Néč. { (*Žužka obstopita.*) Ljubesnjeni oče!

Mat. {

Žuž. Še nékaj, ljuba otrôka! Ali hočem po vajno mater pisati?

Néz. {

Mat. {

Žuž. K sêbi jo bom vzél — jo bom svôjo žêno spoznal; môje sercé je jo žé zdavnej sposnalo. — Poterpita še nekoliko dni, ino z vama vréd se ž-njo poročím.

Mat. Dvé poroki ob ênim, juhe!

Zmeš Kakor vidim, me ne bo več potreba.
Pravda je dobljêna.

Žuž. Dobljêna je! ino kar je nar gorši,
od oboje strani. Obljubim, take prav-
de še niste nikoli iméli. Vi morate
per nas ostati; v svate vas povabim.
Starašina mi boste. (*gredó.*)

Bud. Tedej bom pro - otokol sklênil?

Žuž. (*proč gredé.*) Vi Budalo tudi pridite.
— Kaj mislite, kakšna je današna
pravda?

Bud. Per môji duši, jest ne vém, k - kaj
li rékel; to je môja misel. (*gré.*)

Četèrto délo.

---

*Mostovž z cvellicami prevléčen, poln lučic;
na sprédnji strani stoji miza ino en stól.*

Pèrvi nastòp.

Matiček ino Néžika.

Mat. **■**Ha, ha, ha! smejay se nò, ljuba môja!

Néž. Žé dôstikrat sim slišala: če je člòvek porédniši, véči sréčo ima.

Mat. Še včéraj sim bil sam na svétu, kakor ptujic; nisim védel, čigav sim; — kar danes najdem svòje starše. — Rés je, de niso tako imenitni, kakor sim préd mislil; pa so vendar le bolji od Čiganov.

Néž. Nisi nič družiga najdel?

Mat. Svòjo Néžiko.

Néž. Jo ljubiš?

Mat. Ko bi imel tolikanj jezikov, kolikor imam las na glavi, bi ne môgel izrêči, kakó gròzno jo ljubim.

Néž. Lažnjivec! resnico govôri!

Mat. Nar bòlj resnično od vsih resnic!

Néž. Nesramnež, kaj jih je mar več?

Mat. To se vé, de jih je več. Stara neumnost z časam modrost postane; iz starih malih laží z časam mlade velike resnice izvirajo. Zato je tolikanj resnic. Postavim: resnice, ktere vémo, pa jih povédati ne smémo; zakaj veliko resnic se mora zamolčati: resnice, ktere hvalimo, ino ne verjamemo; zakaj veliko resnic se ne smé verjéti: persége zaljubljenih, zvestôba mladih žen, solzé starih bab, siromačija skopih, bogatija bahačev, obljuba gospôde; o, takih resnic ni kônca ne kraja! Ali nar bòlj važna resnica je môja ljubézen do Néžike.

Néž. Kaj mi povés! — Žé ti moram vse verjéti. — Matiček povéj mi, kaj mi je danes zvečér storiti? — ali hočem spolniti, kar sim baronu obljubila?

Mat. Dôli v gôjzdek priti, méniš?

Néž. No ja!

Mat. Nikar dôli ne hôdi!

Néž. Kakor hočes.

Mat. Obljubi mi, de ne boš dôli hodila.

- Něž.* Iz serca rada! — Loži mi je, de se mu zlažem.
- Mat.* Svôjo pravo resnico mi pověj!
- Něž.* O, jest nisim tako učêna, kakor ti; imam le êno —
- Mat.* Me zlò ljubiš?
- Něž.* In kako zlò!
- Mat.* To ni veliko.
- Něž.* No!
- Mat.* Ali vês, de v ljubézni prevèč še zadôsti ni.
- Něž.* Jest ne znam takó lepó govoriti, kakor ti. Ali to ti povém, de razun svôjiga možička ne bom nikogar ljubila.
- Mat.* To ne bo po gospôsko; ali pametniši bo, to ti obljubim. — Žé veljá!

Drugi nastòp.

Gospá, Matiček, Něžika.

- Gosp.* Sim djala, de bosta spét skupej. Mèni verjêmi Matiček, kolikor vprihodnjič še vasuješ, toliko sêbi samimu kra-deš. — Vse na-te čaka.
- Mat.* Ali rés! — skôrej sim pozabil. To je

moj izgovor! (*Néžiko prime.*) Ali mi zamérite? (*jo misli proč peljati.*)

Gosp. (*Néžiko perderžuje.*) Bo kmalo za tabo peršla.

Trétji nastòp.

Gospá, Néžika.

Gosp. Medvé bove oblačila premenile; je žé vse perpravljeno?

Néž. Ne bo tréba, milostljiva gospá!

Gosp. Takó? — si se premislila?

Néž. Matiček —

Gosp. Ti me hočeš golufati.

Néž. Moj Bog!

Gosp. Jest vém, de Matiček ne bo dote zametovál.

Néž. Kako pa ménite, milostljiva gospá?

Gosp. Tako ménim le: Ti si z môjim gospodam zgovorjena; têbi je žál, de si mênì kàj povédala. O jest te poznám. — Pobêri se! (*hoče iti.*)

Néž. (*na koléna pade.*) Za bôžjo voljo, milostljiva gospá! — Vi ne véste, kakšno krivico mi delate. Sej ste bili vsélej takó dôbri do mène!

Gosp. (*jo vzdvigne.*) No kaj je? — Sama ne vém, kaj sim žé rêkla — Ljubika, če jest namest têbe v gôjzdek grém, ni tréba têbi dôli hoditi; ti si svôjimu žéninu zvésta, mênì pa možá nasaj daš.

Néž. Oh, kako ste me ostrašili, milostljiva gospá!

Gosp. Malo prenagla sim bila. (*Néžiko na čêlo kušne.*) Kam ti je rékel priti?

Néž. (*ji roko kušne.*) V gôjsdek pod véliko lipo.

Gosp. Tukej vzêmi peró, ino mu pismice piši. (*na mizo pokaže.*)

Néž. Kaj jest bom pisala?

Gosp. Moraš.

Néž. O joj mênè! kaj bo rékel!

Gosp. Vesél bo — nič se ne boj? (*Néžika séde, gospá ji narékva.*)

Gosp. „Kako flétnó bo dôli, pod lipo zeléno, kako flétno bo dôli.“

Néž. (*piše.*) „Pod lipo zeléno;“ — kaj še?

Gosp. Žé dôsti! Kaj misliš, de ne bo razumel?

Néž. Pač de! (*pismice zgane.*) Z kom bove zapečatile?

Gosp. Z iglo, pa le urno. Jo lahko za od-

govor nazaj pošlje. Zvunej pa za-
piši: „Pošljite mi pečat nazaj.“
(*Néžika pismice z iglo skupej per-
pnè, ino ga v žep vtakne.*)

Četerti nastòp.

*Tonček (po dekliško oblečén.) Jérica, druge
déklice, gospà, Néžika.*

Jér. Milostljiva gospà! tukej so déklice,
rožice vam nesêjo.

Gosp. De te, lépe so! — žal mi je, dék-
lice, de vas ne poznam. (*Tončka po-
kaže.*) Čigava je ta ubožica, ki je
tako sramežljiva?

Jér. Ta ni iz našiga sêla, je le z nami
prišla; — smo si nékaj v rodu —

Gosp. Pràv flétna je. Toliko rožic ne mo-
rem nositi, tedej moram žé od ne-
znane nar préd vzéti. (*vsame rožo
od Tončka, ino ga na čélo kušne.*)
Ali se ti né zdi, Néžika! — de je
komu podobna?

Néž. Ravno sim hòtla rêči.

Tonč. (*na stran, roké na serce položèč.*)
Oh! —

Péti nastòp.

Dékllice, Tonček (med njimi,) Jérica, gospá, Néžika, baron, Jaka.

Bar. (*baron proti Jaku.*) Tedej ga ni bilo v Ljubljani?

Jak. Živi človek ga ni vidil.

Bar. Prekléti fànt! Vrat mu bom zavíl, če ga še kdàj najdem.

Jak. (*se kmalo, kakor pride, k deklétam spravi, Tončka ogleduje, ino mu péčo vzdvigne.*) Ho, ho! tiček! smo tukej?

Gosp. (*se ustraši ino nazaj stopi.*)

Néž. Nesréčni fànt!

Bar. Tako, tako — žèna!

Gosp. Sej me vidiš, de sama ostermim; kaj misliš, de sim —

Bar. O vém, vém — še danes zjutrej?

Gosp. Ne bom ti več tajila. Sama sim mu rêkla, k mênì priti, če hočèš véditi. Medvé své začéle, kar so otròci zdàj dokončali. Ti si zraven prišel, ko své ga oblačile; fànt se je tvòje jéze zbal, ino je ušèl; jest sama sim se prestrašila. Kar se je pôtlej zgodilo, je vse strah narédil.

Bar. (*Tončku.*) Zakaj pa nisi v Ljubljano šèl?

- Tonč.* Milostljivi gospod!
- Bar.* Čakaj paglavec!
- Jér.* (*tje v en dan.*) Poslušajte me, milostljivi gospod! Sej véste, kadar k mêni pridete, ino me objamete, pravite: „Jérica, če me rada imaš, ti dam kar le hočeš.“
- Bar.* (*rudèč perhaja.*) Ali jest?
- Jér.* Vi, vi, milostljivi gospod! Tončka mi dajte, de bo danes z mano plésal; pôtlej vas bom práv rada iméla./
- Bar.* (*na stran.*) Fànt jo je podučil, ni drugači.
- Néz.* Otrôci pravico govoré.
- Gosp.* Tako, tako, ljubeznjivi mož! — Ti môji sénci ne upaš, jest pa take reči od têbe slišim, — celò tá nedolžnost se ti žé ne smili; sram te bodi!
- Bar.* (*na stran.*) Ne smém se ganiti.

Šésti nastòp.

Poprejšni, .Matiček.

- Mat.* (*baronu.*) **M**ilostljivi gospod! kaj bo mo pa mi iméli, če boste vi dekliče obderžali. Godci ino vsi drugi žé čakajo.

- Bar.* O, le vzêmi jih, le vzêmi jih! Matiček, kaj boš ti tudi plésal? Sej si se danes zjutrej na nogo udaril.
- Mat.* (*se za nogo prime.*) Sej me še malo bolí; pa bo kmalo bolji. (*déklicam*) Pojdimo, dekliči!
- Bar.* (*ga nazaj zasučé.*) Tvôja sréča je bila, de je zêmlja mêhka.
- Mat.* To se vé, sicèr —
- Bar.* To vé, de ti je prédla, préden si poskôčil —
- Mat.* Pa še kako! —
- Jak.* (*ga k sêbi obèrne.*) Tačas se je pa Tonček proti Ljubljani tiral.
- Mat.* Zijalo! ko bi se bil na-te usédel, bi bil pa ôsla jezdaril.
- Bar.* (*ga k sêbi obèrne.*) Ino ti si imel njegovo pismo v žepu?
- Mat.* To se vé! Kaj me néki sprašujete, ko žé tako véste. (*déklicam.*) Pojdimo, pojdimo, dekliči!
- Jak.* (*Tončka k njêmu pervléče.*) Tukej je néka, ktéra ti jo pod nós pové, de si lažnik.
- Mat.* Tonček! — (*na stran.*) Zlodjev fânt!
- Bar.* Si se zbrihtal?
- Mat.* Kaj ménite, nič kej! — ali Tonček —

Bar. Pravi, de je òn skòčil.

Mat. Zna biti, če sam pravi. Za voljo téga se ne bom z vami prepíral.

Bar. Tedej sta obá skočila.

Mat. Zakaj pa ne? — Vi ne véste, kako se godí, kadar kogá cepetec prime; òn mora skočiti, če bi ne hòtel. Ino kadar ste vi hudi, mora vsaktéri pred vami poskočiti.

Bar. Obá kmalo?

Mat. Zakaj ne? sej sva vendar še živa ino zdrava. — Dekléta! ali gréste, ali ne? —

Bar. De te vsi šentaj! — ali komédijo igramo? — (*pojotnica se sliši, ktéra je védno bližej.*)

Mat. Žé gredó; jih slišite? Dekličí, zdàj pa le urno na noge; vsaka z svôjo tovaršico, kakor sim vam žé povédal. Pojdi, pojdi, Néžika. (*gredó urno, Jérica k Tončku šine.*)

Sédmi nastòp.

Tonček, Jérica, baron, gospá.

Jér. **M**atiček je rékel, vsaka z svôjo tovaršico.

- Tonč.* (potuhnjen.) Mèni se kar nič ne poljubi.
- Jér.* Vesél bodi!
- Bar.* Pobèri se!
- Jér.* Sej bo z mano plésal, kaj nè? milostljivi gospod!
- Bar.* Zastran mène naj pléše, de si nogé polomi.
- Gosp.* Preobléci se hitro, ino pòtlej pridi.
(*Jérica ino Tonček stečèta.*)

Osmi nastòp.

Baron, gospá.

- Gosp.* (zlò z véternico maha.)
- Bar.* Ino ti mu praviš spét priti!
- Gosp.* Kaj ga pa žé deklétu ne pervošís?
(*hoče iti.*)
- Bar.* Kaj ne boš tukej ostala?
- Gosp.* Sej véš, de mi ni dôbro.
- Bar.* Počakaj malo, saj za voljo svôje Néžike; sicèr bom ménil, de si jézna.
- Gosp.* Sej žé pridejo. To je pač nedolžno vesélje! — Usédiva se tù dôli.
- Bar.* (na stran.) Neslanarije!
(*Baron ino gospá se usédeta.*)
-

Devéti nastòp.

Baron ino gospá (sedé,) godci (popotnico godejo,) Budalo (z pušljicami.)

Kmèčki fantje, dva ino dva po versti; pòtlej Zmešnjava ino Matiček; za njima pa Žužek. Dekličiči, po dvé ino dvé. Zadnje dvé neséte vénc iz bélih ino rudéčih cvetlic spletèn. Za njima gré Nežika. Godci se sprédej na stran vstopijo. Vsi drugi v dvéh verstah, deklíčiči na èni, fantje na drugi strani.

Deséti nastòp.

Tonček (preobléčen), Jérica ino poprejšni.

Tonček ino Jérica perlečéta, ino v versto stopita. Po dokončani popotnici se pétje začnè. Zdàj stopite dvé déklíčiči iz verste; vénc neséte, ino ga baronu daste. Néžika gré za njima, ino perva zapôje: Néž. (proti baronu.)

Čast in hvala

Se dajala

Vsêlej, o baron! vam bo.

- (proti drugim.) Vé dekliči,
Vi fantiči,
Le zapojte za manó!
- Vsi.* Čast in hvala i. t. d.
- Dvé déklici.* De ste milost nam skazali,
In nedolžnost spoštovali.
- Néž.* Čast in hvala i. t. d.
- Vsi.* Čast in hvala t. t. d.
- Dva fanta.* De ste stor'li nam veselje,
Dopolnili naše želje.
- Néž.* Čast in hvala i. t. d.
- Vsi.* Čast in hvala i. t. d.
- Dvé déklici.* Vé dekliči,
Vi fantiči,
Le zapojte, le za njo!
- Vsi.* Čast in hvala i. t. d.
- Dva fanta.* Vé dekliči,
Vi fantiči,
Le zapojte, le za njo!
- Vsi.* Čast in hvala i. t. d.

(*Néžika kleči; baron ji vénec na glavo déne. Blizo kônca pétja Néžika baronu pocuka, mu pismice pokaže, ino z roko na glavo séže. Baron se véde, kakor bi vénec popravljajal, pismice vzame, ter ga naglo v nádrije vtakne.*)

Po dokončanim pětju Néžika vstane, se perpogne, ino gré na svoj kraj k unima dvéma.

Bar. (tudi vstane, naprej stopi, pismice iz nedrija polégne, z roko mahne, kakor de bi se bil v perst zbodil, ga stisne, in sisá; pismice pogléda, ino vidi, de je z iglico perpéto, ino pravi:) Šéntaj žénske, de ne morejo brez iglic celò nič opraviti! (iglico na tla verže, ino pismice kušne.)

Mat. (vse to viditi, Žužeku réče:) Néka mu je pismice skrivej vtisnila. Z iglico je bilo zapečatenò. Šéntaj, dôbro se je zbodil!

Bar. (bère pismice nar préd od znotrej, pôtlej tudi od zvunej, kjér najde zapisano, de naj iglico nazaj pošlje; po tléh jo iše, pobêre, ter v rokav vtakne.)

Mat. Zaljubljeni ljudjé so vendar le nôrci; — celò iglico je pobral. Méni, Bog vé kaj de ima, kér ima iglico od kakiga dekliča. (Néžika ino gospá si pomigujete, ino na barona kažete. Baron gré na svoj kraj, kjér je popréd sedel.)

Mat. (Žužku.) Jest moram vendar začéli,

sicèr se nobêden ne gane. (*Néžiko pri-
me za roko, ino baronu rêče:*) Smé-
mo — milostljivi gospod!

Bar. (*mu pomigne, de naj se le zasučè.*) Le!

Mat. (*stopi k godcam, vèrže denar v gosli,
ino zapôje:*)

Cvetlica je cvetla med ternjem lepó,
Se nékdo je zbodil segaje za njo.

(*Gorénsko godejo, Matiček ino Né-
žika pléšeta.*)

Tonč. (*popade Jérico, vèrže denar v gosli,
in zapôje:*)

De ljubico imam, de ljubi me, vém;
Na tihim zdihujem, povédat' ne smém.
(*pléše z Jérico.*)

Bar. (*vstane, ino pravi:*) Dôsti bo, ljubi
môji. Môjo gospó žé glava bolí. Poj-
dite raji k županu; tam plésite, jéjte
ino pite na môjo brado, kolikor se
vam poljubi.

Jér. Pogaèò tudi?

Bar. Tudi, Jérica! (*jo k sèbi na stran po-
kliče, ino ji da iglico.*) To le iglico dàj
Néžiki, kadar bo sama; me umés?
Ino de ne bo nobêden vidil.

Jér. Kaj bo pa z njo?

Bar. Le dàj ji jo, ino rêci, pod véliko
lipo ji bom žé vse drugo povédal.

Gosp. (*Néziki.*) Pojdi z mano, se bove preoblékle. (*Baron ino gospá grésła po êni strani doli; Néžika za gospó. Godci spét popolnico godejo, in gre dó po drugi strani; svatjé za njimi, razun Matička ino Žužka.*)

Enajsti nastòp.

Matiček, Žužek.

Žuž. (*brani Matičku, ki hoče za unimi iti.*)

Matiček, čakaj! Né kaj imam na serci, kar ti povédati moram. Tvója Néžika je deklica, de ga nima para pod solncam. Tode povém ti, nikař ji preveč ne upaj. Baron — baron —

Mat. Ne bo je grudil nè! — Za to sim vam pôrok, očká! —

Žuž- Ali jo grôzno zahaja. — Jest vém, kaj je mênì naročeval. To moram pa vendar rêci, de sim jo vsélej stanovitno najdel.

Mat. Taka bo še za naprej. Vi ste mož, kadar je tréba žénsko prekvantati. Pa véste, jest tudi nisim izmed zadnjih. Ali kar Néžiko zadéne, vam povém,

de mi je zvésta; zbrisana pa, — e
comme!

Žuž. Me veseli. Ti se že znaš ženiti;
imaš lahko sercé. Si se po svôjim
rodu zvèrgel.

Mat. Veliko sercé imam, polno upanja ino
ljubézni do svôje ljubice. Ako mi je
pa vendar le namenjeno, golufanimu
biti, se bom pa v to sladko nadlogo
podal; mislil si bom: ožénjen sim;
— kér ta ni zvésta, tudi nobène več
ni, ino je ne bo. (*se ozrè, kar vidi*
Jérico, nékoga iskati.)

Dvanajsti nastòp.

Matiček, Žužek, Jérica.

Mat. He, he, Jérica! si naji poslušala?

Jér. Oh téga pa nè; pravijo, de ni lepó.

Mat. Pa je včasi dôbro.

Jér. Jest le nékoga išem.

Mat. Eh, ti! — Kaj takó že znaš? sej
dôbro vés, de ga tukej ni.

Jér. Kogá?

Mat. Tončka!

Jér. Kaj mar njêga išem; sej vém, kje
je. Jest bi le Néžiko rada.

Mat. Kaj ji pa hočeš, Jérica?

Jér. Niè taciga; iglico ji imam dati.

Mat. (*hitro ino glasneji.*) Iglico! iglico! — Kdo ti jo je dal? Še tako majhna si, ino žé take službe opravlj — (*besédo požrè, ino bòlj tiho rêče.*) Ti vse prav délaš, Jérica, ti si pridna, si môja —

Jér. Kaj se pa jeziš nad mano? — bom raji šla.

Mat. (*ji brani.*) Nikar! sej ni môja resnica. Kaj nè, Jérica; to iglico ti je milostljivi gospod dal, de nàj jo Nežiki daš? Z to iglico je bilo néko pis-mice zapečâteno, kaj nè? Vidiš de vse vém.

Jér. Zakaj me pa prašaš, če vse véš?

Mat. (*zamišljen.*) Kako je žé rékel, ko ti je iglico dal?

Jér. Ravno takó, kakor ti praviš: „*Jérica, dàj to iglico Néžiki, ino rêci ji, de ji bom vse drugo pod véliko lipo povédal.*“

Mat. Pod véliko —

Jér. Lipo. Pôtlej je še djâl: „*Gléj, de te ne bo nihčè vidil.*“

Mat. Ga moraš vbogati Jérica! To je pač dôbro, de te ni nihčè vidil. Le lepó ga vbogaj, ino Néžiki povéj, kakor

ti je milostljivi gospod naročil; tode nič družiga ji ne smés povédati.

Jér. Zakaj ji bom pa kaj družiga pravila? ti misliš, de sim otrôk! (*stéče.*)

Trinajsti nastòp.

Matiček, Žužek.

Mat. Očkà!

Žuž. Kaj je?

Mat. (*sigajoč.*) Téga ni sterpéti!

Žuž. Kogá?

Mat. Kar mi je dekle povédalo; na sércu mi leží, kakor goréč žarek.

Žuž. (*se sméja.*) Tvôje veliko sercé, polno zaupanja! Jeglica ga je zbòdla, pa žé pojéna. —

Mat. Rés je, očkà! Ali spremislite —

Žuž. (*réče, kar je bil popréd Matiček rékel:*) „Ako mi je pa vendar le naménjeno, golufanimu biti; se bom podal v to sladko nadlogo, mislil si bom: ožénjen sim.“

Mat. Člòvek govórí, kakor občuti. Ali kar se té môje ljubice tiče, ktéra z iglicami kupčuje, vam povém, de nisva še tako blizo vkùp, de bi

narazen ne môgla. — Pod lipo tedej, pod lipo! —

Žuž. Takó je le! — Ti se morebiti motiš. Kdo ti je to povédal, de misli ravno têbe golufati? Ali si žé vse preudaril, de jo kar obsodiš? Ali véš, de pojde pod lipo? zakaj? z kom? kakó? kdaj? kaj bo tam govorila? kaj délala? — Ljubi moj sin! jest sim ménil, de si bolj preudarin.

Mat. Imate práv, očkà, ino še trikrat práv! Ali taka le je naša slabost, kadar se človek po občutkih véde: mu je ložej per sercu. Imate práv; vsaka réč se mora préd preudariti, ino dôbro preglédati, ino še le potém obsoditi. Zádôsti, de zdaj vém, kjé se imata sniti. Bog vas obvaruj, očkà! (*gré.*)

Štirnajsti nastòp.

Žužek (sam.)

Tudi têbe. Upam, de se ne bo prenaglil. Zdaj moram nar préd Néžiko poiskati, de ji vse povém. — Mèni bi bilo žal, če bi se ta ženitev razdèrla, préden jo zavozlamo. (*gré.*)

Péto délo.

Gôjzd kônc verta. Na obojî strani je šôtor iz véj. Sprédej klop iz mahu. Noč.

Pervi nastòp.

Jérica (sama, derží v êni roki pomorančo, v drugi pa svetivnico z lučjo.)

V šôtor na lévi strani je rékel; tedej ravno tukej notri; — — kaj néki misli Matiček? — To, kar mi je naročil, lahko opravim. Rékel jè, de naj se skrijem, ino kađar bo zažvižgal, naj naglo vùn stopim. Pôtlej, je rékel, mi bo še tri pomoranče dal. (*Matička, ktériga ne pozná, zagléda, in zavriska.*) Ha! (*skoči v šôtor na lévi strani.*)

Drugi nastòp.

Matiček (v kméčki suknji ino klobuku,) Budalo, godci ino drugi fantje (z baklami, ktére pa še niso peržgane.)

Mat. (z perviga sam, Jérico zagléda.) To je Jérica; je žé notri. — (ogleduje

druge, ktéri počasi pridejo, ino krog tapajo, ter pravi z globôkim glasom:) Dober večér, možjé! ste žé skupej? —

Gaš. Smo žé.

Mat. Koliko je ura.

Gaš. Enajft bo; (*gléda na nebó.*) Mésec še ni gôri.

Bud. Š - še ga ni.

Mat. Tukej v šotori se bomo skrili, če bo tréba; jest, Budalo ino ti, Gašper — kjé si?

Gaš. Tukej. I kaj pa bo?

Mat. Boš kmalo vidil. Néka poštêna déklica, ino néki gospod imata shod tukej pod lipo. Jima bomo vesêlje napravili.

Bud. Ha, ha! žé umém, po-poštêna d-déklica. —

Gaš. Moj gospodar ima hudiča v glavi.

Bud. I - ima ga.

Mat. Vi pa, godci, stopite tukej le gôri na griček; skrite se za germovje. Kadar boste luč vidili, jo pa vrézite, kakor sim vam žé povédal. Vi, fantini, pridite pa z baklami. Zdaj le pojdite, le pojdite! (*grédo*) (*Gašperju.*) Gašper, ti stopi v šotor, — boš

županovo Jérico notri najdel — de je ne bo strah. (*Budalu.*) Vi, Budalo, štopite malo na stran; kadar bote ljudi čutili, mi pridite povédát. (*gredó, Gašper stopi v šôtor, Budalo pa na stran v gôjsd.*)

Trétji nastòp.

Matiček (sam.)

Žené! kakšne kače ste vé! — kako se sučete in zviijate okoli nas; sam méd, sama dobrota vam je na jeziku — in tistikrat nas nar bòlj pičíte! — Ubogi možjé, vsi rogé nósíte, vsi! Razloček je samo ta, de néki vedó, drugi pa ne. Skôrej bi jih bila tudi mêni nastavila; ino z kom? — z baronam! — Per môji duši, ta mi je pre neumen! — Raji službo popustim; raji grém še necoj med Cigane! — z baronam? — je li kaj boljši od mêne? — Vzêmi mu denarje, rod, imé; potégni to prazno odejo raz-nj, ino postavi ga tjé — človéka samiga na sébi — ino ni ti vréden, de bi òn mêni služil. Tiho! nékdo pride — (*gré na stran.*)

Četerti nastòp.

Matiček (na strani,) gospá (v Néžkini,) ino Néžika (v gospéni obléki.)

Néž. **R**és, rés! Matiček bo tudi prišel; Žužek mi je povédal.

Gosp. Pojdi kam! To mi pa žé ni práv.

Néž. Vi se trésete, milostljiva gospá! ali vas zébe?

Gosp. Mráz mi je.

Néž. Sej mène ne potrebujete; bom malo na stran stopila.

Gosp. Nikar, je rôsa.

Néž. O, sej sim je vajena.

Mat. Je rôsa? (*Néžika na stran stopi, Matičku nasproti.*)

Péti nastòp.

Matiček, Tonček, baron, gospá, Néžika. (Matiček ino Néžika na strani.)

Tonč. (*pôje.*)

De polna plaména

Ljubézen ognjéna

Razdjala me bo! —

Gosp. (*na stran.*) To je Tonček.

- Tonč.* (*stojí.*) Tiho, tukej se nékaj majè. Jest se moram v šòtor spraviti, kamor mi je Jérica priti rêkla. — Ovbe, néka žénska je —
- Gosp.* (*poslušá.*) De bi ga vendar!
- Tonč.* (*jo ogleduje.*) Mèni se zdi, de je Néžika.
- Gosp.* (*na stran.*) Ko bi zdàj moj mož prišèl! — (*Baron se perkaže v dnu igrališa.*)
- Tonč.* (*se bliža, ino gospó za roko prime, ktéra se mu brani.*) Je žé, je žé, môja ljuba Néžika! po tvóji mèhki ročici ino po tvójim zdihovanju te spoznam — ino môje sercé ne bije zastonj tako hitro —
- Gosp.* (*tiho.*) Preč pojdi.
- Tonč.* Če te je usmiljenje do mène v gôjzd perpeljalo —
- Gosp.* Pojdi, pravim; Matiček bo kmalo tukej.
- Bar.* (*se bliža, ino pravi na stran.*) Néžika je, se mi zdi.
- Tonč.* (*gospéj.*) Oh, Matička se pač ne bojim; sej vém, de njèga ne čakaš.
- Gosp.* Koga pa?
- Bar.* (*na stran.*) Nékdo je per nji.
- Tonč.* Ali te ni danes baron pròsil, de imaš

sim priti? — Sim žé slišal, ko sim za stôlam čepèl.

Bar. (*razkačen na stran.*) Ali je žé spét tukej, ta nesréčni paglovec!

Mat. (*na stran.*) Pravijo, de se neq smé poslušati!

Néž. (*na stran.*) Kaj pa žé spét kvasi!

Gosp. (*Tončku.*) Lepó te prosim, pusti me.

Tonč. Kaj mi boš dala za môjo pokor. šino?

Gosp. Kaj? — Kar ti hočeš.

Tonč. Kušni me prvič trikrat sama za sé — po tém pa dvajsetkrat za svôjo gospó.

Gosp. Ti se prederzneš? —

Tonč. Zakaj ne? — Milostljivi gospod namest Matička, jest pa namest gospoda. Nobêden ne bo tako golufan, kakor Matiček.

Mat. (*na stran.*) Aj ti tat!

Néž. (*na stran.*) Zadôsti, de je učéneec.

Tonč. (*hoče gospó objéti.*)

Bar. (*se méd-nju vstopi, misli gospó kuš-niti, pa ravno Tončka narajma. in ga kušne.*)

Gosp. (*gré na stran.*)

Mat. (*na stran.*) Lépo nevêsto bi bil jest dobil.

Tonč. (*barona za suknjo pocuka.*) O joj mène, to je baron! (*zbeži v šôtor, kjér je Jérica.*)

Šésti nastòp.

Matiček, baron, gospá, Néžika.

Mat. (*se bliža.*) **Z**dàj bom —

Bar. (*misli, de je Tonček.*) To je za tvôjo pokoršino! (*mu da zaušnico.*)

Mat. Ha!—(*gré na stran, in si lice mane.*) De te vendar! — Ni dôbro, kadar se preveč slisi.

Néž. (*se na stran glasno smeja.*) Ha, ha, ha, ha! —

Bar. (*gospéj, misleč de je Néžika.*) Téga fanta ne razumém! — za uho mu jo dam, in òn se smeja!

Mat. (*na stran.*) Mara òn!

Bar. Tedej zavòlj njêga ne bom môgel stopinjice storiti. — (*gospéj.*) Ali za vse to nič ne maram; zraven têbe bom necoj vse pozabil.

Gosp. (*se sili po Néžkino govoriti.*) Ménite?

Bar. (*jo za roko prime.*) Kaj ti je; se tréseš?

Gosp. Strah me je!

Bar. (jo hoče na čêlo kušniti.)

Gosp. Nikar prenaglo! — kaj ménite, de sim jest —

Mat. (na stran.) Lepó — lepó!

Néž. (na stran.) Začétek je dober.

Bar. (*gospó za roko prime.*) To je ročica! mêhka, kakor polhèk; môja žêna ima leséno proti tvòji.

Gosp. (na stran.) Ste ga vidili!

Bar. Ino tile perstici — (*roko kušne.*)

Gosp. Taka je tedej ljubézen? —

Bar. Ljubézen — je basen sercá; resnica je vžitek, ktéra me je k têbi perpeljala.

Gosp. Tedej svòje gospé nič več ne ljubite?

Bar. Téga ravno nè; še jo imam rad. Ali, kadar je člòvek zé tri léta ožénjen, kaj méniš, ljubézen modra postane.

Gosp. Kaj bi pa radi od njé iméli?

Bar. Kar v têbi najdem.

Gosp. Kaj néki?

Bar. Kaj jest vém! Né kaj, kar na-se vléče, kar k sêbi vabi, kar se brani, kar odrékva — kaj vém! Žené mislijo, de je zé vse storjeno, če nas le ljubijo. Komaj začnejo ljubiti,

nas ljubijo ino ljubijo danes, kakor včeraj, jutri, kakor danes, ino tako véčno naprej, de smo mi siromaki ob ênim siti ino lačni.

Gosp. (*na stran.*) Kakšín nauk!

Bar. Za rés, Néžika, jest sim sam žé dôstikrat mislil. Mi išemo veselja, ktéro bi per svôjih žênah najti iméli, per ptujih, kér ga žené ne znajo vsak dan ponoviti.

Gosp. (*nevoljno.*) Takó? — žené bi vse to storiti iméle?

Bar. Možjé pa nič, méniš? Pojdi natoro prenaréjat, če moreš. Naša dolžnost je, de žené dobimò, ino njih —

Gosp. Ino njih dolžnost? —

Bar. — Je, nas deržati. Ravno to je, česar ône pozabljujejo.

Gosp. Jest ne bom nikoli pozabila.

Bar. Jest tudi ne.

Mat. (*na stran.*) Jest tudi ne.

Néž. (*na stran.*) Jest tudi ne.

Bar. (*gospó prime za roko.*) Tukej jáka odgovarja; bolj tiho govôri. Têbi ni tréba, téga misliti; ti si dôsti lépa, zala, prijétna, perljudna; — le malo bôlj svôje glave bodi, ino nar ljubéz-

njivši med vsimi ženami boš! Néžika! gospod, kakoršin sim jest, je mož beséda! Tukej imaš denarje, dvakrat toliko, kolikor sim ti jih obljubil. Vesêlje, ki ga per tēbi vživam, mi vse to obilno povračuje. Vzēmi še ta perstan, ino nôsi ga v znamenje, de me ljubiš.

Gosp. (se perkloni.) Néžika vse vzame.

Mat. (na stran.) Ali more še bôlj nesramna biti!

Néž. (na stran.) Dota je žé v pestéh!

Bar. (na stran.) Vzela je; zdaj jo žé imam.

Gosp. (poslušā.) Kaj šumi?

Bar. Nékdo pride; stopiva ta čas v šôtor, de mémo odide.

Gosp. Brez luči?

Bar. (jo za sabo vléče.) Čimu bo nama luč? Sej ne bova nič brala.

Mat. (na stran.) Ž-njim gré, per môji duši! — Oh, jest sim kmalo mislil. (sebliža.)

Bar. (se oberne, ino poprašā.) Kdo gré mémo?

Mat. (glasno.) Jest!

Bar. (tiho gospéj.) Matiček je! — (zbeži.)

Gosp. Bom kmalo za vami prišla. (gré nadēsni strani v šôtor, baron pa v gojzd stéče.)

Sédmi nastòp.

Matiček, Néžika.

- Mat.* (*gléda v tami za gospó ino baronam.*)
Tukej sta šla v šôtor; zdàj ju imam!
 — Neumni možjé! druge ljudí najémajo, de bi zvédili, če jih žené golufavajo; véndar céle léta minejo, de nič ne zvedó. Od mène naj bi se učili, od mène! — Jest sim svôjo ženico kmalo pervo noč zalézel, še pred poroko. (*hodi urno sim ter tje.*) Saj vém, per čém sim. — To je dôbro, de veliko za-njo ne maram.
- Něž.* (*se perbližuje, ino pravi na stran.*)
 Takó tedej misliš? Čakaj, mi boš pokoro délal!
- Mat.* Zdàj bom zažvižgal. (*perste vtakne v usta, kakor bi hôtel zažvižgati.*)
- Něž.* (*se sili po gospéno govoriti.*) Kdo je?
- Mat.* (*z jézo.*) E, kdo néki! Člòvek, ktéri si voši, de bi ga bila smert zadavila, préden je rôjen bil —
- Něž.* Ha, Matiček je!
- Mat.* (*jo ogleduje, ino naglo pravi:*) Milostljiva gospá!
- Něž.* Tiho govòri.

- Mat.* Sam Bog vas je pernésil! Kaj ménite, kjé je vaš gospod?
- Néž.* Maram jest za-nj! — povéj mi —
- Mat.* (*hitro.*) Ino Néžika, môja nevésta;— kaj ménite, kjé je? —
- Néž.* Nò, saj tiho govôri!
- Mat.* (*hitro.*) Môja lépa, zvésta ženica! — tukej v šôtor sta se zapèrla. Ljudí bom poklical, in jima bom dal za-gosti in posvetiti.
- Néž.* (*mu usta zatisne, ino pozabi po gospéno govoriti.*) Bodi pameten!
- Mat.* (*na stran.*) Šentaj, Néžika je!
- Néž.* (*po gospéno.*) Grôzna krivica se ti godí, Matiček!
- Mat.* (*na stran.*) Kača, vjéti me misli!
- Néž.* Midva jima morava poverniti.
- Mat.* Ali čutite kakšne željé?
- Néž.* Če jih žulim? — Prašáš! — Sej sim žénska.
- Mat.* Milostljiva gospá! samá sva — noč je — kdo nama brani? —
- Néž.* (*na stran.*) Kako ti jo bom dala za uho!
- Mat.* (*na stran.*) To bi bilo flétno, ko bi jest —
- Néž.* Pa me moraš vendar malo ljubiti.
- Mat.* Vas ljubiti, angeljček! Oh, ne véste, kakó grôzno vas ljubim!

- Néž.* (*nevoljna.*) Ne vém, ali bi ti verjela.
- Mat.* (*se verže na tlà.*) Oh, milostljiva gospà! jest gorim od ljubézni; sercé mi bo razdjala, če me ne vslišite.
- Néž.* Ali si pa tudi premislil?
- Mat.* Vse', vse sim premislil. —
- Néž.* De ljubézen —
- Mat.* Dajte mi svôjo ročico.
- Néž.* Tù jo imaš. (*Mu êno za uho per-tisne.*)
- Mat.* De te zlodej, ta je bila dôbra!
- Néž.* Dôbra! ino tá — (*mu da še êno.*)
- Mat.* Uh, kaj misliš, za bôžjo voljo!
- Néž.* (*ga udari skôrej per vsaki besédi.*)
„Milostljiva gospà! jest gorim od lju-bézni; sercé mi bo razdjala, če me ne vslišite.“ —
- Mat.* (*se zasméja, ino vstane.*) O veselje! o milost! o sréčen Matiček! Le têpi ga, le têpi ga, ino kadar ga boš zé tako stêpla, de bo vès čern, stepêniga ubožčika saj ljubi. — O sréčni člòvek, ktéri je od zénskih rok têpen.
- Néž.* Zakaj si pa hòtel milostljivo gospó zapeljati, perliznjenec? Skôrej bi se ti bila jest vdala — to se pravi, na mest svôje gospé —

Mat. Kaj méniš, de te nisim poznal?

Néž. (*se sméja.*) Poznal si me? — Čakaj ti bom vernila.

Mat. Nar prèd me têpeš, ino pôtlej si še jézna na-me. Néžika, to je prevèč! Ali povéj mi, kako je, de te tukej najdem? — Jest sim ménil, de si šla z baronam v šôtor.

Néž. Ti si šémast; to je bilo drugimu nastavljeno, pa si se ti vjél. Sim mar jest kriva, de se namest êne lesice dvé vjamete.

Mat. Kdo bo pa drugo lesico vjél?

Néž. Njegova žêna.

Mat. Njegova žêna?

Néž. Njegova žêna, ja!

Mat. O Matiček, Matiček, — obési se! téga pač nikoli nisi mislil! — O šéntane žené! sam zlodej vas učí. Tedej ôna je bila?

Néž. Milostljiva gospá.

Mat. Ali rés!

Néž. Boš dobil — (*z roko pokaže, kakor bi mu hôtla za uho dati.*)

Mat. O kaj! ti le gladiš — ali baron, baron — tà me je préd počil, de sim tri lune vidil.

Néž. Prevzétni člôvek, ponižaj se!

Mat. (*poklékne.*) To je môja dolžnost; na svòje koléna se veržem, ino spoznam, de sim ôsel proti têbi.

Néž. (*se smeja.*) Ubogi baron, kaj si je perzadel —

Mat. — De je svòjo žêno dobil. (*ostane na kolénih.*)

Osmi nastòp.

Baron (*pride iz dna igrališa, ino gré naravnost proti šotoru, ktéri je na dêsni strani.*) *Matiček, Néžika.*

Bar. (*sam per sêbi.*) Ne pride za mano; morebiti je notri ostala.

Néž. (*tihama Matičku.*) Baron Nalétel.

Bar. (*v šôtor gredé.*) Néžika, si notri?

Mat. (*tihama.*) Notri je ise.

Néž. (*tihama.*) Ni je spoznâl.

Mat. Če hočeš, ženiva te burke naprej. (*ji roko kušne.*)

Bar. (*se okoli zasučé, ino méni gospó viditi.*) Môja žêna; môžk per nji na kolénih! — Oh, ko bi imel jest zdâj meç per sêbi! — (*se bliža.*)

- Mat.* (*vstane ino govori z debelim glasam.*)
Ja, serček môj! nikdar, nikdar ne bo
kôniec môje ljubézni!
- Bar.* (*na stran.*) Ha, ta je bil davi per
môji žêni. (*se na čelo udari.*)
- Mat.* Pojdiva v šôtor, sej véste, de ne
morem čakati.
- Bar.* Vsi hudiči!
- Mat.* (*jo proti šotoru pëlje, ino tihama
prâvi:*) Ga slišiš, kako kolne? —
(*glasno.*) Tukej mi ne bo tréba skozi
ôkno skakati, kakor davi.
- Bar.* (*na stran.*) Vse, kar vse pride na dan!
- Néž.* (*blizo šotora na lévi strani.*) Préden
notri gréva, morava malo okoli sêbe
poglédati, če naju nobêden ne čuti.
- Bar.* (*glasno.*) Nobêden? (*Néžika smukne v
šôtor k Jéríci, Gašperju ino Tončku.*)

Devétí nastòp.

Baron, Matiček.

- Bar.* (*Matička prime.*) **Stoj!**
- Mat.* (*se vède, kakor de bi se bil zlò pre-
strašil.*) Milostljivi Gospod!
- Bar.* (*spoznavši ga.*) Ha, bêtja! si tukej?
(*ga prime za roko.*)
-

Deséti nastòp.

*Budalo, baron, Matiček.**Bud.* **A**li me nisi k-klical?*Bar.* Kdo je?*Bud.* Jest, B-Budalo.*Bar.* Ravno práv. — Deržite ga!*Bud.* K-koga?*Bar.* To bèstjo!*Bud.* Jest — jest nisim za to na-najét.*Bar.* Deržite ga, ali vas ubijem.*Bud.* (*prime barona.*)*Bar.* Osel! (*ga od sêbe pahne.*)

Enajsti nastòp.

*Popréjšnji, Žužek, Zmešnjava.**Žuž.* **M**êni se zdi, de je baron. Kaj néki vpije?*Bar.* Kdo je?*Žuž.* Milostljivi gospod! jest, jest.*Bar.* Žužek. Ino drugi?*Žuž.* Zmešnjava.*Bar.* Žužek, kjé ste?*Žuž.* Tukej.

- Bar.* (*ga zá roko prime, ino mu Matičkovo desnico podajoč réče:*) Primate téga človeka, ino ga krepko deržite. Zmešnjava — (*ga iše.*)
- Zmeš.* Tukej —
- Bar.* (*ga pélje v šôtor na lévi strani.*) Pred tém šotoram obstojte, ino ne pustite nikogar vùn.
- Bud.* Ha, ha! — Milostljivi g - gospod so!
- Bar.* Tiho, živina! — (*Matičku, jézo skri vajoč.*) No, Matiček, mi boš odgovoril.
- Mat.* Bom mogel, milošťljivi gospod! Vsim znate povédati, le samimu sêbi ne.
- Bar.* Samimu sêbi ne!
- Žuž.* (*na stran.*) Ima pač práv.
- Bar.* Jezičnik! — Le sékaj, le sékaj besédo — Kakšna žénska je bila, ki si jo v šôtor péljal?
- Mat.* Kdaj?
- Bar.* Zdàj, ravno zdàj.
- Mat.* Tisto pač. Je bila — žénska —
- Bar.* Ste slišali, gospodje?
- Smeš.* (*se čudi.*) Slišali smo.
- Bar.* Ino kakšna žénska?
- Mat.* Žénska, ki me práv rada ima.
- Bar.* (*drugim.*) Ste razuméli?
- Bud.* (*se čudi.*) Hm, hm!

Bar. Ali letá žénska ni žé z kom drugim zavézana?

Mat. Vêlik gospod je imel nékaj časa z njo opraviti; pa se je je žé naveličal; zdaj ji pa jest bolj dopadem.

Bar. (*naglo.*) Bolj dop — — (*besédo požrè.*) Gospodje! Matiček pravico tèrdi, zakaj to je ôna žé sama obstala.

Bud. O - obstala?

Bar. Pregréha je očitna; zdaj mora pa tudi gréšnica na dan priti. (*gré v šôtor.*)

Dvanajsti nastòp.

Popréjšnji, razun barona.

Zmeš. **T**o je práv.

Žuž. (*Matičku.*) Kaj si storil, ljubi moj sin?

Mat. Nôrca.

Trinajsti nastòp.

Popréjšnji, baron, Tonček.

Bar. (*govori v šotoru, in nékoga vùn vléče, kíériga pa ne pozná.*) **V**se je zastonj;

zastonj se braniš; tvôja ura je prišla!
 Vùn, le vùn! (*Tončka vùn zléče.*)
 Môja sréča je, de nimam otrók z
 njo! — Jest bi jih podavil.

Tonč. Kaj mi hočete, za bôžjo voljo?

Mat. Tonček!

Bar. Fànt!

Žuž. Ha, ha!

Bar. (*vès serdit.*) Žé spét ta prekléti fànt!
 (*Tončku.*) Kaj si notri délal?

Tonč. (*prestrašen.*) Skril sim se, kér sim
 se vas bal.

Bar. Budalo, stopite notri, ino perpeljite
 jo vùn.

Bud. K - koga?

Bar. Môjo žêno.

Bud. Kaj svôje gospé išete? (*gré v šòlor.*)

Štirnajsti nastòp.

Popréjšnji, razun Budala.

Bar. **B**ote vidili, de ni sam fànt notri
 bil.

Tonč. Sej bi se tudi bal sam biti.

Pétnajsti nastòp.

Popréjšnji, Budalo ino Gašper.

- Bud.* (*Nékoga vùn vléče, ktéri se pa še ne vide.*) **P**ridite sim, milostljivi gospod! — sej se vé, k - kdo je.
- Gaš.* Če je kaj kriviga, Matička primite. — Jest sim nedolžen.
- Mat.* Gašper!
- Bud.* G - Gašper!
- Bar.* Ali vas hudič moti? (*hoče v šòtor iti.*)
- Žuž.* Mène pustite — milostljivi gospod! Ta réč ni sama na sêbi. (*gré notri.*)
- Bud.* Ta réč je zlo zm - zméšana.

Šestnajsti nastòp.

Popréjšnji, Jérica, Žužek.

- Žuž.* (*Jérico iz šòtora vléče.*) **N**e bojte se, milostljivi gospod; jest sim pôrok, de se vam ne bo nič hudiga zgodilo.
- Jér.* (*pride z lučjo vùn vsa bojéča.*) Oh! (*Za nékaj časa se godci zaslišijo, ino luči se zmiram bòlj bližajo.*)

Mat. Jérica!

Bar. Peklénske pošasti! Kaj se godí? —
Godci — svitlôba —

Sedemnajsti nastòp.

*Popréjšnji, Néžika (véternico pred obra-
zam derži.)*

Bar. **H**a, tukej je le! (*jo popade za ro-
ko.*) Gospodje, potém, kar ste slišali
ino vidili, bote sodili, kaj taka žèna
zasluži.

Néž. (*poklékne ino glavo perklone.*)

Bar. Vse zastonj!

Mat. (*poklékne na drugo stran barona.*)

Bar. Vse zastonj!

Žuž. (*poklékne pred baronam.*)

Bar. Vse zastonj!

(*Vsi pokléknejo.*)

Bar. Ino če bi vas sto prišlo!

Osemnajsti nastòp.

Poprédjšnji, gospá (pride iz drugiga šotora,) potém fantini (z goréčimi baklami) ino godci.

Mat. (migne godcam, de naj jénjajo.)

Gosp. (se vèrže pred baronum na koléna.)

Saj jest bom sprosila!

Bar. (vidi gospó ino Néžiko.) Ha, kaj je to?

Bud. Tukej so milostljiva gospá.

Bar. (hoče gospó vzdvigniti.) Ti si bila? (z milim glasam.) Bom mogel sa odpušanje prositi!

Gosp. Na môjim méstu bi bil ti rékel: „Vse zastonj! vse zastonj!“ ino jest ti danes žé trétjič odpustim. (*vstane.*)

Néž. Jest tudi. (*vstane.*)

Mat. Jest tudi. (*vstane ino za njim vsi drugi.*)

Bar. Jest sim vam hôtel očí zbrisati, ino vi ste z mano ravnali, kakor z otròkam.

Gosp. Ali ti je žal?

Bar. (Néžiki.) Tvôje pismice —

Néž. So milostljiva gospá narékovali.

Bar. Tedej sim nji odgovor dolžán. (*gospéj roko kušne.*)

Gosp. Vsakimu svôje! (*da Néžiki môšnjo denarjev ino pèrstan.*)

Něž. Matiček, pogléj!

Mat. Ta je dôbra! Namest êne dote imam zdàj tri.

Tonč. (*poklékne.*) — Mênì — odpušanje;

Bar. (*z sméham.*) Ti si žé prejél, kar ti gré. (*pokaže z roko, de mu je za-ušnico dal.*)

Tonč. Jest?

Mat. Milostljivi gospod! na môje lize. — Tako zna gospôda pravico deliti.

Bar. (*z sméham.*) Na tvôje lice? — Ha, ha, ha! — kaj ti praviš, žêna?

Gosp. Ljubi mož, vsakdanje ljubézni si se naveličal; saj danes boš spoznàl, de môja ljubézen ni bila vsakdanja. Za naprej bom védila, tvoj nauk spolnovati.

Bar. (*ji rokokušne.*) Današnji dan mi je dober nauk. Ljuba môja, povéj mi, kaj si mislila, de si se z godci, ino v taki svitlobi perkazala?

Gosp. Jest — jest sim jih žé tukej najdla.

Mat. (*baronu.*) Milostljivi gospod! vi ste se hôtli namest mène oženiti. Za to dobroto sim vam godce ino té prijatle najél.

Bar. (*Matičku.*) Tedej ti moram hvalézen biti. Godci! per mênì ostanite; dok-

ler se Maticék ne ožéni, mi ne poj
dete iz gradú.

Žuž. Prosim, poterpíte še tri ali štir dni;
na Gobovi-grad sim po svôjo Smré-
karico pisal; jest ino moj sin se bova
obá ob ênim oženila.

Bar. Tudi práv, tudi práv.

Mat. Zdaj jo imam — Juhe! Néžika, ve-
séla bodi! Kaj se sramuješ kakor
kméčka nevésta? (*godci zagodejo.*)

Mat. (*pôje.*)

Zdaj zapojmo, zdaj ukajmo!

Eden drug'mu ôgenj dajmo!

Jéza, žalost, le na stran —

Dans je moj veséli dan!

Tonč. (*pôje.*)

Žalostna je duša môja;

Misli môje so v Ljubljani.

Jér. (*pôje Tončku.*)

Tiho bodi, jest bom tvôja;

Le ostani, le ostani!

Vst. Zdaj zapojmo, zdaj ukajmo!

Možje. Eden drug'mu } ôgenj dajmo!
Žené. Ena drugi }

Jéza, žalost le na stran —

Dans je moj veséli dan!

Něž. (*pôje baronu.*)

Brez zamére, vaša gnada!
 Kar sim s'čila, nisim rada,
 Pa sim mogla — take smo!
 Mé dekliči, in ženice
 Za možá in za petice
 Se takó le trúdimo.

Gosp. (*pôje.*)

Brez zamére, vse smo take,
 Lépe, zale korenjake
 Mé čislamo — ljúbimo;
 Če le vendar ni drugači,
 Kadar se ljubézen spači,
 Vam, možaki, zvéste smo.

Bar. (*pôje.*)

Povasuje vsaka rada,
 Bodi stara, bodi mlada,
 Zlasti če je mož neslán.
 Poterpimo! kaj se hoče? —
 Kadar pa žé ni mogoče,
 Le mahnimo tud' na stran!

Něž. (*pôje baronu.*)

Le mahnimo! — al' zadéli,
 De bi zlodja v sêb' iméli,
 Nič ne boste — de veste
 O možjé! ste pravi ptiči,
 Pa se, kadar mé dekliči
 Hočmo, vendar vjamete.

Mat. (pôje.)

Je fantič, k' rogé nam stavi,
 Njêmu se Ljubézen pravi,
 Tisti perutnice imá, —
 Věš zakaj? — zato de lože
 Z rože spét do druge rože
 Sim ter tjé vihrati zna.

Vsi. Zdàj zapojmo, zdàj ukajmo!

<i>Možjé.</i>	Eden drug'mu	} ôgenj dajmo!
<i>Žené.</i>	Ena drugi	

Jéza, žalost le na stran, —
 Dans je moj veséli dan!

Opómba.

---

c	se	bêre,	kakor	z	v	starim
č	”	”	”	zh	”	”
s	”	”	”	f	”	”
š	”	”	”	fh	”	”
z	”	”	”	s	”	”
ž	”	”	”	sh	”	”
